

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Evropské kulturní a duchovní dějiny

Bc. David Plass

**Spolek Universalia a její časopis Logos
jako nositel alternativní spirituality**

Diplomová práce

Vedoucí práce: **prof. Mgr. Martin Putna, Dr.**

Praha 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Poděkování

Chtěl bych vyjádřit hlubokou vděčnost rodině, která se mnou měla trpělivost. Dále vedoucímu této práce – prof. Martinu Putnovi za čas a úsilí, které mi věnoval. Za poskytnutí zdrojů děkuji prof. Nakonečnému, Petru Kalačovi, Lukáši Loužeckému, Michalu Stránskému a Martinu Jůnovi. Za finální korekturu a podporu během práce děkuji Martině Jelínkové.

Obsah

Abstrakt	- 4 -
Abstract	- 4 -
Klíčová slova	- 5 -
Úvod	- 6 -
Současný stav bádání	- 8 -
Metodologie	- 9 -
Teorie kvalitativního výzkumu	- 9 -
Základní pojmy	- 10 -
Alternativní spiritualita	- 10 -
Hermetismus	- 10 -
Spolek	- 11 -
Historický kontext hermetismu	- 11 -
Co je hermetismus.....	- 13 -
České prostředí po první světové válce.....	- 14 -
Specifika českého hermetismu konce 19. a počátku 20. století	- 18 -
Universalie, spolek československých hermetiků	- 19 -
Stručná historie spolku.....	- 20 -
Sebepojetí Universalie	- 22 -
Členství v Universalii.....	- 24 -
Členská struktura a organizace.....	- 26 -
Časopis Logos	- 28 -
Struktura.....	- 28 -
Cenová analýza	- 28 -
Autoři Logosu	- 29 -
PhDr. Jan Kefer	- 29 -
Petr Kohout – Pierre de Lasenic	- 31 -
František Kabelák	- 34 -
Časopis Logos, revue pro esoterní chápání života – Tematický rozbor článků	- 36 -
Dr. Leopold Procházka: Bible a věda	- 37 -
Rabbi Salomon, syn Gebirolův: Vyzývání absolutna (kabalistické mysterium).....	- 38 -
Pierre de Lasenic: Universalismus	- 38 -
Mistr Eckhart: Kázání	- 39 -
F. Ježek: Mystika – umění královské.....	- 39 -
Pierre de Lasenic: Egyptská kniha mrtvých.....	- 39 -

Mistr Eckhart: O věčném mládí naší duše. Kázání ohl. Luk. 7,14.....	- 39 -
Srdce starého a nového člověka Ze starého rukopisu upravil B. Hradečný	- 40 -
Pierre Lasenic: Prakultura Ostrova Velikonočního.....	- 40 -
Dr. Oldřich Eliáš: Golem.	- 40 -
Dr. A. Löggell: Setovský princip v mystice.....	- 40 -
Čuang Tsi: Zrcadlo srdce.	- 41 -
Stanislav Novák: Parsifal a Tristan	- 41 -
Upnekhat: Učení o Brahmovi.....	- 41 -
Čuang Tsi: Život	- 42 -
Stanislav Novák: Cesta Universalismu	- 42 -
Krišnamurti: O lidském štěstí.	- 42 -
Čuang-Tsi: Pravý člověk a Smysl.....	- 43 -
P. Lasenic: Hermetická syntéza.	- 43 -
Elifas Lévi: Úvod do kabbaly.	- 43 -
Vlastimil Holý: O uskutečnění Boha.	- 44 -
F. Koněrza: Náboženství – věda – hermetismus	- 44 -
Omar-ibn-Chajjám: Epigramy	- 44 -
Elifas Lévi: Klasikové kabbaly	- 45 -
Sv. Tomáš Akvinský: Modlitba za dar moudrosti.....	- 45 -
Bedřich Lubina: Tělo a krev	- 46 -
Elifas Lévi: Zázrak a víra.....	- 46 -
Yoga Velkého Symbolu. Podle tibetských originálů zpracoval Christoforus Drtikol	- 46 -
Stezka „Nadsmyslné moudrosti“ Podle tibetských originálů zpracoval Christoforus Drtikol.....	- 47 -
A. Trčka: Tibetská kniha mrtvých	- 47 -
Čuang Tsi: Odvislost od poměrů.....	- 48 -
Čuang-Tsi: Prostrannost.....	- 48 -
A. Trčka: Jogin rozmlouvá s Evropanem.....	- 48 -
J.A. Trčka: Hymnus života a osvobození Jogina Milarepy.....	- 48 -
Čuang Izi: Přemožení pochybnosti	- 49 -
P. Lasenic: Esoterismus sanskritu	- 49 -
J. Kladenský: Jakub Böhme, filosof a mystik	- 49 -
Jogin Milarepa: Píseň jistoty.....	- 49 -
Jakub Böhme: Klíč k pochopení božských tajemství. Přeložil a poznámkami opatřil J. Kladenský -	50 -
Jogin Milarepa: Píseň osvětlení.....	- 50 -
Tajemství zlatého květu. (Čínská kniha života.).....	- 50 -
Jogin Milarepa: Píseň o bytí a nebytí věcí	- 51 -
Resumé.....	- 51 -

Závěr	- 53 -
Literatura	- 56 -
Příloha 1 – Bibliografie časopisu Logos.....	- 58 -
Příloha 2 – Jmenný seznam členů	- 71 -
Příloha 3 – Seznam knih vydaných Universalíí.....	- 2 -

Abstrakt

Tato práce se snaží představit prvorepublikový spolek Universalia a na jejím tiskovém médiu, časopisu Logos, zjistit, zda se jednalo o spolek alternativní spirituality. Zajímá se také o autory duchovně zaměřených článků v tomto periodiku a snaží se popsat vliv, který měli na svou komunitu.

V úvodu práce popisuje spolek samotný a jeho zaměření. Následuje výčet tradice, na kterou navazuje, a jejíž je vrcholem. Představuje poté časopis Logos, který sloužil spolku pro komunikaci se svými členy, ale také s veřejností. Těžiště práce spočívá v rozboru článků s duchovní tematikou v tomto časopisu. Vybírá 42 konkrétních článků, představuje jejich autory a z jejich obsahu se snaží vyvodit, zda se snaží tvořit ucelený obraz duchovního života.

V přílohách se snaží přinést některé z dosud nepublikovaných výzkumných nástrojů, jako je například kompletní bibliografie časopisu, či seznam textů, které spolek vydal.

Abstract

This thesis aims to present society of Universalia which first appears in era of the First republic and uses it's journal Logos in attempt to prove whether Universalia is society of alternative spirituality. Thesis is also interested in some authors of spiritual articles in this periodical and tries to describe impact of these authors on the community of Universalia.

The introduction of this thesis describes society of Universalia and its purpose. Another chapter mentions many traditions which Universalia follows-up. Ensuing is the presentation of Logos journal, which serves as communication stream for its members and other societies. Focus point of the thesis lies in analysis of spiritual articles in Logos journal. Forty-two specific articles have been chosen to introduce its authors and try to derive from their contents, whether they aim to create comprehensive picture of spiritual live.

The attachments bring some of to this day unpublished research instruments, such as complete bibliography of Logos journal or list of texts published by Universalia.

Klíčová slova

Universalialia – Logos – alternativní spiritualita – alternativní religiozita – hermetismus – komunikační platforma – spolková činnost – rozbor článků – synkretismus

Úvod

Alternativní duchovní hnutí, která se v první polovině dvacátého století na našem území vyskytovala, mají pro historii české duchovní kultury velký význam. I přesto jim je věnována poměrně malá pozornost a stávají se tak marginalizovaným tématem. Možná je tomu tak i pro špatnou pověst, kterou v dnešní době obdobná hnutí mnohdy mají. V této práci se však pokusím dokázat, že mnohá z nich jsou odsuzována neprávem. Pokusím se dokázat, že byla legitimním prvkem duchovního života jejich členů a vytvořila základy, k nimž se mnozí vracejí i dnes.

K tomuto úkolu jsem si vybral společnost Universalia – spolek československých hermetiků. Zvolil jsem ji pro její návaznost na předchozí tradici, která je v této práci také představena, pro hluboký dopad, který na svou skupinu měla, a pro poměrně krátkou dobu její existence. Spolek oficiálně vznikl v roce 1930 a jeho činnost ukončila druhá světová válka.

Na jeho konec měl vliv nejen nacismus, ale po válce byl také velmi silně perzekuován komunismem. Právě úzce vymezený časový úsek umožnil sledované fenomény studovat podrobněji.

Zabývám se jedním z mnoha spolků vzniklých v meziválečném období. Byť je jedním z mnoha, které se v tomto čase v našem prostředí vyskytovaly, tento po sobě zanechal jedinečnou stopu v podobě časopisu, který vydával, a jež mám kompletně k dispozici – plným názvem *Logos: revue pro esoterní chápání života a kultury*.

Časopis Logos, který pro doklad svých tvrzení používám, vznikl tak jako mnohé další v rámci spolkové činnosti. Věnuji se mu pro jeho význam jako komunikační platformy pro spolek Universalia. Sleduji, co chtějí jeho autoři čtenářům sdělit, a jestli je v těchto sděleních patrná snaha o stanovení konkrétního duchovního učení spolku.

Ptám se tedy, zda je možné označit Universalii jako spolek alternativní spirituality a zda časopis Logos slouží jako nositel této spirituality. Další významnou otázkou je, kdo jsou autoři takového periodika a jaké cíle publikací svých článků sledují. Na to se pokusím odpovědět nejen v příslušné kapitole věnované významným postavám Universalie, ale také v rozboru jednotlivých článků s duchovní tematikou, kde se autorům také věnuji. Součástí práce

je kompletní bibliografie všech ročníků a čísel časopisu, která dosud nebyla zpracována, a která je přílohou této práce. Přílohou je také jmenný seznam členů spolku, který se takto

široce zatím nevyskytuje. Přesto není zdaleka kompletní. Jako přílohu také uvádím seznam tisků, jež spolek Universalia vydal.

Jako hlavní zdroj mi posloužil především časopis sám, jehož kompletní sbírku mám k dispozici. Dále se snažím využívat celou škálu doplňující literatury k jednotlivým bodům. Historii hermetismu dobře zpracovává kniha F. Yatesové – *Giordano Bruno a hermetická tradice*¹, a také úvodní studie k českému překladu knihy *Corpus hermeticum* od R. Chlupa² se stejnojmenným názvem. K historii samotného spolku Universalia používám amatérskou, přesto velmi precizně zpracovanou knihu zabývající se historií českého hermetismu prof. Milana Nakonečného s názvem *Novodobý český hermetismus*³, dále svou vlastní bakalářskou práci s názvem „*Historie Martinistického řádu v Čechách*“⁴ vypracovanou pro FHS UK v roce 2014, a také dosud nevydanou práci Dokumentačního centra českého hermetismu zpracovanou zakladatelem této instituce – Petrem Kalačem, knihovníkem Národního muzea - s názvem „*Stručná historie české esoterické scény od konce 19. století do roku 1989.*“⁵ K popisu sekularizačního procesu používám knihu docenta naší fakulty – Zdeňka Nešpora: *Příliš slábi ve víře: česká ne/religiozita v evropském kontextu*. V práci se vyskytuje i další množství odkazů, které jsou zahrnuty v seznamu literatury.

---

1 YATES, Frances Amelia. *Giordano Bruno a hermetická tradice*. V Praze: Vyšehrad, 2009. Dějiny idejí. ISBN 978-80-7021-908-9.

2 CHLUP, Radek. *Corpus hermeticum*. Praha: Herrmann, 2007. ISBN 978-80-87054-09-3.

3 NAKONEČNÝ, Milan. *Novodobý český hermetismus*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Eminent, 2009. ISBN 978-80-7281-327-8.

4 PLASS, David. *Historie martinistického řádu v Čechách* [online]. 2014. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zp/detail/141773>. Vedoucí práce Martin C. Putna.

5 KALAČ, Petr, „*Stručná historie české esoterické scény od konce 19. století do roku 1989.*“ Zatím nevydáno.

Současný stav bádání

V současné době se Universalii, natož časopisu Logos, mnoho badatelů nevěnuje. Jak již bylo zmíněno, velmi vyčerpávající studii provedl prof. Nakonečný v druhém vydání své knihy *Novodobý český hermetismus*, kde je Universalii věnována široká kapitola. Dalším badatelem je Martin Jůna, avšak jeho práce jsou spíše populárně-naučné.⁶ Odvádí však záslužnou práci, neboť poskytuje i jinde nedostupné informace a pracuje přímo se zdroji, které cituje. Oba tito autoři tak poskytli relevantní informace pro tuto práci.

Alternativní spiritualitě se také věnuje doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek Th.D. Byť jeho zaměřením v této oblasti jsou především nová náboženská hnutí – tj. relativně moderní náboženská hnutí. Na toto téma napsal několik významných studií a knih.⁷

Podrobnou práci provedl také Petr Kalač – knihovník Národního muzea a zakladatel Dokumentačního centra českého hermetismu. DCČH vzniklo za účelem sběru a archivace historických materiálů týkajících se dějin českého hermetismu. Vzniklo v červnu roku 2001 a působí tak již téměř sedmáct let. Za tu dobu vytvořilo rozsáhlý a v rámci možností ucelený archiv, který je na požádání přístupný všem badatelům.⁸

Na podobná témata také vznikla řada diplomových a bakalářských prací s různou kvalitou. Z těch však nečerpám.

---

⁶ JŮNA, Martin. *České tajné společnosti I: Studie o životě a smrti doktora Jana Kefera*. Jindřichův Hradec: Epika, 2013. ISBN 978-80-87435-32-8.

JŮNA, Martin. *Studie o baronech Leonhardi ze Stráže nad Nežárkou*. Jindřichův Hradec: Martin Jůna, 2013. ISBN 978-80-905635-0-6.

JŮNA, Martin a Jan JŮNA. *Studie o životě a smrti hraběte de la Cámery*. Jindřichův Hradec: Epika, 2011. ISBN 978-80-87435-18-2.

⁷ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: Náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Praha: Portál, 2004.

VOJTÍŠEK Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. Praha: Alfa Publishing, 2007.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. Brno: Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze v Nakladatelství L. Marek, 2009.

A jiné.

⁸ PLASS, David. *Historie martinistického řádu v Čechách* [online]. 2014 [cit. 2018-06-21]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/141773>. Vedoucí práce Martin C. Putna. Archiv je k dispozici ze stránek dch.grimoar.cz

Metodologie

Tato práce pracuje s rozbohem a výkladem původních zdrojových textů, ze kterých vyvozuje obecnější závěry. Používá tak metody kvalitativního výzkumu.

Za klíčové metody této práce je třeba označit především kritické čtení a analýzu primárních pramenů, tedy článků z časopisu Logos a dalších zdrojových textů. Podstatnou částí práce je interpretace těchto článků. Zabývám se jejich autory a sleduji duchovní směry, kterými se jednotlivé články zabývají nebo je představují. Dále sleduji samotných charakter časopisu jako celku, skrze nějž se snažím zjistit, zda slouží jako komunikační médium Universalie.

V praktické části práce sleduje duchovní rámec každého článku, který je vybrán dle dále uvedených kritérií. Články z časopisu lze označit za dokumenty archivního charakteru, rozhodně nevznikaly s ohledem na nějaký budoucí výzkum, ale pro svůj účel dobový, proto je třeba objasnit i další souvislosti a okolnosti, které se k nim pojí, čemuž se ve své práci také věnuji.

K teoretickému zakotvení metodologie používám práci *Úvod do metodiky výzkumu*⁹, která dobře mapuje techniky výzkumu a dává praktické rady při práci s nimi.

Teorie kvalitativního výzkumu

Nejjednodušší definice uvádí, že kvalitativní výzkum je ten „jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických metod nebo jiných způsobů kvantifikace.“¹⁰ Tato definice však nevypovídá o povaze výzkumu. Hlubší vhled poskytne definice podávaná Creswell¹¹. Ten jej chápe jako *proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému*.¹² Badatel tedy vytváří komplexní obraz a analyzuje různé typy textů. Cílem je odkrytí významů pod vrstvou sdělovaných informací. Táže se otázkou „proč?“ Vytváří nová porozumění danému jevu, vytváří hypotézy a zkoumá jevy do hloubky. Badatel tedy intenzivně sbírá co nejširší množství dat, ve kterých následně hledá vzájemné vztahy a souvislosti.

---

⁹ LINDEROVÁ, Ivica, Petr SCHOLZ a Michal MUNDUCH. *Úvod do metodiky výzkumu*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2016. ISBN 978-80-88064-23-7.

¹⁰ Ibid. str. 56

¹¹ John W. Creswell, Ph.D., známý americký metodolog.

¹² Ibid. str. 56

Metody sběru dat jsou u kvalitativního výzkumu podobné jako u kvantitativního. Kvalitativní výzkum však sleduje mnoho informací ohledně malé skupiny pozorovaných jevů. Kvantitativní právě naopak – malé množství informací o velké skupině pozorovaných jevů. Ve své práci tak použiji pro sběr informací metodu *studia dokumentů – obsahovou analýzu*. Tato metoda nesleduje pouze obsah sdělení, ale zabývá se i jeho dalšími aspekty, jako jsou forma sdělení, motiv či komunikační efekt sdělení. Velkou výhodou v mé práci je, že soubor studovaných textů je uzavřený a kompletní. Díky tomu mohu stanovovat detailnější kritéria (viz kapitola Časopis Logos – Tematický rozbor článků) pro výběr článků relevantních pro výzkum.

Základní pojmy

Alternativní spiritualita

Na úvod práce je třeba stanovit základní pojmy, se kterými tato práce operuje. Předně je to pojem *alternativní spiritualita*, případně *alternativní religiozita*. Byť se v dnešní době v českém prostředí tento výraz používá především k popsání nově se vyskytujících forem religiozity po Sametové revoluci¹³ (podobně jako „nová náboženská hnutí“), popisuje také vývoj starší. Výraz *alternativní spiritualita* odkazuje k potřebě odlišení spirituality přítomné v prostoru oficiálního náboženství, se zavedenou doktrínou a institucionální kontrolou, od spirituality vyskytující se v alternativně institucionalizovaných a neoficiálních kontextech. Ta postrádá jak tradici legitimizovanou doktrínou, tak kodifikované způsoby sociální kontroly.¹⁴ Alternativní spiritualita tak znamená neoficiální religiozní prvek bez zavedené doktríny, instituce a kontroly.

Hermetismus

Jak jsem již zmínil, *Universalía* má ve svém názvu výslovně zmíněný *hermetismus*. S tímto termínem však pracuje v podobě specifické pro svou dobu. Nechápe hermetismus pouze jako filosofii vycházející z původních pozdně antických spisů *Corpus*

---

¹³ NEŠPOR, Zdeněk R. *Příliš slábi ve víře: česká ne/religiozita v evropském kontextu*. Praha: Kalich, 2010. ISBN 978-80-7017-147-9, str. 118.

¹⁴ McGUIRE, Meredith B. *Religion: The Social Context*. 5th ed. Belmont (CA): Wadsworth, 2002. ISBN 0534541267.

Hermeticum,¹⁵ ale také jako kompilát starších alchymických, magických a astrologických textů, textů křesťanské mystické tradice, kabalistických spisů i východních duchovních proudů.

Dále v textu uvidíme, na všechna tato témata lze najít v časopisu Logos kratší či delší články. Hermetismu se budu více věnovat v kapitole „Historický kontext hermetismu“.

Spolek

Je třeba také stanovit, co rozumím pojmem spolek. Definice toho, co spolek znamená dnes se v celku neshoduje s tím, co znamenalo za doby první republiky. Spolkem tak rozumím skupinu lidí, kteří se dobrovolně rozhodli fungovat a vystupovat jako jednotná entita se společným názvem a podobným názorem. Vytváří právnickou osobu a působí samostatně a nezávisle. Pomáhá tvořit pocit sounáležitosti. Má vlastní organizační strukturu a vyvíjí činnost prospěšnou pro všechny své členy, ale také mimo osoby mimo něj. Tato definice vychází z hesla „spolek“ v Ottově slovníku naučném, který poskytuje dobový kontext výkladu tohoto hesla.¹⁶

Historický kontext hermetismu

Vzhledem k tomu, že se značná část této práce týká hermetismu, je žádoucí podívat se i na to, co vlastně hermetismus znamená a znamenal, poněkud detailněji. Tak jako u mnoha pojmů i chápání tohoto se v čase značně proměňuje. Navíc samo slovo si s sebou nese značné stigma, a to již od doby, kdy Ficino vydal své překlady antických hermetiků.

Mluvíme-li o hermetismu, často bývá první asociací renesance. Právě renesance je obdobím, kdy se hermetismus těšil nejvyšší míře popularity. Ta často plynula z nevědomosti, neboť se hermetickým spisům přisuzovalo předbiblické stáří.¹⁷ Renaissance je však také obdobím konce hegemonie katolické církve. Rozdělení však nepřináší pouze deformace, ale začínají se objevovat proudy další. Díky krizi Byzantské říše a jejímu

---

¹⁵ Český překlad s úvodní studií CHLUP, Radek. *Corpus hermeticum*. Praha: Herrmann, 2007. ISBN 978-80-87054-09-3.

¹⁶ *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Praha: J. Otto, 1909.

¹⁷ CHLUP, Radek. *Corpus hermeticum*. Praha: Herrmann, 2007. ISBN 978-80-87054-09-3. str. 14-16

rozpadu, se do Evropy dostává velké množství starých řeckých spisů z byzantských knihoven. Především v prostředí mocných italských městských států se tak objevují spisy s náboženskou tematikou značně odlišnou od té křesťanské. Do medicenejské Florencie se díky vlivu jejího slavného vládce Cosima de' Medici dostávají řecké přepisy hermetických spisů. Ten zadává jejich překlad Marsilio Ficinovi. Brzy je tak na světě text, jenž ovlivní velkou část tehdejších myslitelů a v mnohém i duchovní směřování Evropy. V konfrontaci s úpadkem tradičního náboženského myšlení se hermeticko-platónský pohled na svět jevil jako smysluplná varianta, která je schopna prohlubující se krizi duchovním způsobem čelit. Stává se základem mnoha reformačních pokusů. Vždyť také Ficinův překlad během první poloviny 16. stol. vychází minimálně ve dvaceti edicích po celé Evropě, vychází překlady do národních jazyků i tři vydání řeckého textu.¹⁸ Hermetismus oslovil mnoho velkých osobností renesance. Pica della Mirandola, který zahrnuje hermetické myšlenky do svých devíti set tezí, Francesca Giordani, ale i Giordano Bruno. Ti všichni staví na hermetismu své filosofie¹⁹.

Populární zůstává do 17. století, kdy Isaac Casaubon svou filologickou studií přesvědčivě dokazuje, že hermetické spisy vznikly nejdříve v prvním století našeho letopočtu, a rozhodně tak nejsou biblického stáří. Tato studie však byla jen nejvýraznějším projevem obecného odklonu od hermetických věd a příklonu k vědeckému pohledu a karteziánskému filosofickému obratu.²⁰

Avšak jako protiklad k tomuto trendu dochází ve století devatenáctém k renesanci nejen hermetické spirituality. Z již téměř vymizelého a velmi soukromého proudu se záhy stává téměř veřejné hnutí. Všechny různé alternativní proudy zažívají nebývalý rozvoj. Spiritistická hnutí získávají po celém světě tisíce, ba desetitisíce členů, šíří se martinismus, theosofie, neognosticismus a mnohé jiné. Po textech alternativní spirituality vzniká silná poptávka, proto na tato téma vycházejí stovky knih, vznikají specializovaná vydavatelství a knihkupectví. Spiritualita se stává lukrativním byznysem. Spolu s tím také rostou snahy na

---

¹⁸ Ibid. str. 13

¹⁹ YATES, Frances Amelia. *Giordano Bruno a hermetická tradice*. V Praze: Vyšehrad, 2009. Dějiny idejí. ISBN 978-80-7021-908-9.

²⁰ Karteziánství – obrat k filosofickému racionalismu vycházející z učení René Descartese a jeho následovníků. MAJOR, Ladislav a Milan SOBOTKA. *Světónázorový význam Descartovy přírodní filozofie*. Praha: Univerzita Karlova, 1977. Acta Universitatis Carolinae, 67 (1977).

tomto hnutí vydělat peníze. Dochází zde tedy také k různým podvodům a snahám „očarovat“ veřejnost.

Tato směsice hermetismu, magie, astrologie, alchymie, lidového léčitelství, spiritismu a mnohého dalšího se označuje pojmem okultismus či esoterismus.

Co je hermetismus

Co označuje samotné slovo hermetismus? Hermetismus není organizovaným jednotným hnutím. Tvoří jej především neorganizovaní, či jen málo organizovaní jedinci po celém Evropě v odlišných kulturách a s odlišnými zájmy. Stejně tak nejednotné jsou tím pádem i texty, které po sobě zanechali. Právě ze snahy porozumět sami sobě navzájem používají ritualizovaného jazyka.

Nevychází z žádné konkrétní tradice, je především synkrezí různých tradic. Pracuje tak s univerzalistickým přístupem k pojmům a motivům. Vytváří vlastní jazykové struktury, jejichž sdělení spočívá nejen v explicitním významu, ale především v nutném předpoznání, bez kterého nedávají plný význam.

Mnohé ritualizované texty působí přímo na čtenáře, v jejich „literárním kódu“ je snaha vyvolat v něm dojem, jako by se účastnil rituálu samého. Nahrazují tradiční formy bohoslužby, ale jsou maximálně univerzalistické a probíhají na mentální úrovni každého jedince.²¹ Poskytují tak zvláštní druh spiritualizovaného náboženství pro jedince, kteří ztratili vazby na tradiční struktury.

Jako spisy Herma byly označovány mnohé spisy antického Řecka, zabývající se astrologií, okultními vědami, účinky rostlin a kamenů, sympatetickou magií²², výrobou talismanů atd. Pod Hermovým jménem vznikaly také spisy filosofické. Nám nejznámější jsou *Corpus Hermeticum a Asclepius*. Obsahují populární filosofii doby svého vzniku, tedy zhruba v době prvního až třetího století našeho letopočtu. Je to směs platonismu a stoicismu kombinovaná s dalšími tehdy populárními motivy, například židovskými,

---

²¹ CHLUP, Radek. *Corpus hermeticum*. Praha: Herrmann, 2007. ISBN 978-80-87054-09-3. str. 100

²² Představa, ve které je magický rituál funkční na základě vnitřní podobnosti dvou věcí, díky které je možné působit na věci na dálku. FRAZER, James George. *Zlatá ratolest*. Přeložil Erich HEROLD, přeložil Věra HEROLDOVÁ-ŠŤOVÍČKOVÁ. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, c2007. ISBN 978-80-7380-017-8.

perskými a velmi populárními egyptskými. Ostatně rámec starověkého Egypta je těmto textům vlastní. Vztahují se k němu jako k době „zlaté éry“.

Hermetismus doby svého vzniku je tedy synkretickou snahou překonat vyčerpanost a ochablost řecko-římského filosofického modelu, který nikdy nepřikročil k experimentálnímu ověření svých hypotéz.²³

A právě zde je možné nalézt styčný bod mezi druhým stoletím a renesancí. Přestože některé hermetické spisy byly po celá staletí známé i v evropském prostředí, popularitu získaly teprve v renesanci. Také renesanční hermetičtí myslitelé totiž hledali cestu z krizové situace, ve které se vyčerpaný katolický řád světa nalézal. Pokud tuto paralelu rozvineme dále, pak i konec 19. a začátek 20. století je značnou krizí náboženského světa té doby. Odpovědi organizovaných náboženství se mnohým jeví jako nedostačující a různé alternativní proudy zaznamenávají rostoucí popularitu/získávají větší a větší popularitu. I v této situaci se někteří snaží tuto krizi překonávat hermetickým způsobem čili synkrezí. Ta vždy k „původnímu“ hermetismu připojuje dobové specifické prvky a rozšiřuje tak jeho obsah. Renaissance například k původní antické filosofii přidává velké množství alchymických textů, které jsou později také chápány jako hermetické.

Ptáme-li se tedy co je hermetismus, pak přes různá specifika lze říci, že je synkretickou snahou překonat krize současných duchovních systémů.

České prostředí po první světové válce

Pro hlubší uvedení do kontextu se bude třeba věnovat i dalším alternativním duchovním proudům, které se v českém prostředí začaly vyskytovat od konce druhé poloviny 19. století. Jasně tak bude patrné, že *Universalie* není projektem prvním ani jedinečným. Ukáže se, že existovala řada dalších podobných hnutí. *Universalie* stojí v podstatě na konci této vývojové linie, která byla přerušena druhou světovou válkou a léty komunismu. Jedinečnost *Universalie* tedy nespočívá v prvenství či unikátnosti oblasti zájmu. Spočívá především v jeho šíři a ve velikosti ambic. Do té doby se žádná společnost

---

²³ YATES, Frances Amelia. *Giordano Bruno a hermetická tradice*. V Praze: Vyšehrad, 2009. Dějiny idejí. ISBN 978-80-7021-908-9. Str. 17.

alternativní spirituality nepokoušela získat tak širokou členskou základnu s tak širokým spektrem činností. Na následujících řádcích uvádím její stručnou historii.

Po první světové válce se česká duchovní scéna nalézala v tristním stavu. Nová republika se silně distancovala od státního katolictví rakouské monarchie, avšak nebylo zde nic, co by vzniklý nedostatek dokázalo plně nahradit. Pro mnohé tak začalo období hledání cesty k vlastní spiritualitě, které některé přivedlo až k různým alternativním spiritualitám, kterých byla v té době pestrá škála. Velmi populární bylo spiritistické hnutí, theosofie či sice hůře přístupné, ale přece veřejné svobodné zednářství. Ale tím výčet zdaleka nekončí. Universalia tak navazuje na dlouhou tradici a staví na již dříve vybudovaných základech.

Hermetismus se pojí s mnoha alternativními spiritualitami. V prostředí Čech však vychází především ze dvou silných pramenů – theosofie a martinismu. S oběma těmito směry se pojí jméno šlechtice barona Adolfa Franze Leonhardi, který u nás zakládal pobočky obou těchto společností.

Baron Adolf Franz Leonhardi pocházel z jihočeské Stráže nad Nežárkou. Sám byl aktivním spiritistou, theosofem, martinistou a členem mnoha dalších skupin alternativní religiozity.²⁴ Roku 1891 založil baron Leonhardi (lůžovým jménem Zanoni) Theosofickou lóži

v Praze. V této lóži působil také významný spisovatel Gustav Meyer – Meyrink (19. 1. 1868 - 4. 12. 1932). Ten byl v té době, členem celé řady různých evropských esoterních spolků. Theosofie byla hnutí, které se pokoušelo o synkrezi východního (především indického)

a západního okultismu na bázi esoterního křesťanství. Hlavním cílem této nauky bylo především tzv. božské sebepoznávání, což mělo za následek duchovní povznesení člověka a lidství vůbec. Vedle spiritismu reprezentovala theosofie nejpočetněji zastoupený západní esoterismus. Orgánem theosofického spolku v Praze (tj. České společnosti theosofické), jenž byl zároveň i jeho redakcí, se stal časopis Lotus, jehož první číslo vyšlo roku 1897

---

²⁴ JŮNA, Martin. *Studie o baronech Leonhardi ze Stráže nad Nežárkou*. Jindřichův Hradec: Martin Jůna, 2013. ISBN 978-80-905635-0-6.

(v pozdějších ročnících tohoto periodika je zmínka o tom, že theosofická sdružení se na našem území objevovala již od roku 1875, což je dnes velice těžko ověřitelné).

Druhý silný proud ovlivňující českou hermetickou scénu přišel z Francie. Od druhé poloviny 19. století je česká scéna velmi silně ovlivněna učením tzv. „neznámého filosofa“ Louise-Claude de Saint Martina (18.1.1743-13.10.1803). Jeho nauka spojovala silné hermetické prvky s křesťanstvím. Jeho hlavní myšlenkou je návrat k původnímu stavu člověka po stvoření – tzv. reintegrace. Toto učení si rychle získávalo řadu příznivců, neboť je velmi tolerantní (není konfesní, vyžaduje jen víru v Boha). Stálo také velmi blízko Svobodnému zednářství skotského typu (od slova „skotos“ – skrytý). I to pomohlo rychlému šíření jeho myšlenek. K ustanovení Martinistického řádu však došlo dlouho po smrti jeho původce – v roce 1888. Jak bylo řečeno, u nás první kroužek martinismu založil a vedl baron Adolf Leonhardi, a to pravděpodobně již tři roky po založení řádu v Paříži. Kroužek sídlil v Českých Budějovicích. V roce 1895 se proměňuje na lóži nesoucí název U modré hvězdy. Jejím členem byl mimo řady dalších také básník a spisovatel Julius Zeyer (26.4.1841-29.1.1901). Lóže rychle přesídluje do Prahy. Vydává vlastní časopis s názvem Sborník pro filosofii, mystiku a okultismus (1897-1910). Časopis vychází v redakci Emanuela Haunera (24.12.1875-14.6.1943), lóžovým jménem Amis. Hauner je spiritista, kabalista, magik, svobodný zednář, ale později také člen katolické literární společnosti Sursum. Píše pod pseudonymem Platon či Aurel Vlach. Sborník se později přejmenovává na Sborník pro gnosticismus a okultismus a přechází pod první pražskou martinistickou lóži s názvem Aux trois blancs lotos (U tří bílých lotosů).

Dalším, martinismem ovlivněným, periodikem byla Moderní revue. Ta nebyla zaměřená pouze na hermetismus. Její nejvýznamnější osobou byl Jiří Karásek ze Lvovic (24.1.1871-5.3.1951), hermetik, martinista a redaktor. Byl zakládajícím členem několika martinistických lóží (Simeon a Simeon v Ofiru) pod lóžovými jmény Damis a Nikodém. Redigoval poslední ročník Okultní a spiritualistické revue, založil okultně zaměřenou edici s názvem Knihovna šťastných lidí. Redigoval však také například katolický umělecký a literární měsíčník Týn (rok 1920-1921).

Ve Sborníku pro filosofii, mystiku a okultismus, který vycházel dvakrát ročně, byly prezentovány ještě jiné esoterické směry, například iluminátství, jež si podobně jako zednářství předsevzalo jako svůj cíl práci na mravním zdokonalování člověka, a neognosticismus, jenž se snažil uchovávat tzv. „pravou tradici Kristovu“ a současně

slučovat víru s věděním. Od roku 1898 vycházel sborník s přílohami Sfinx a Gnosis. Roku 1907 vyšla v příloze Sfinx např. tato dílka: Camille Flammarion – Je třeba věřit spiritismu? (č. 5), Philéas Lebesgue – Portugalský básník Guerra Junqueiro stavší se mystikem (č. 6), Stanislav Lomnický – Rozumový socialism, jeho prostředky, jeho cíle (č. 7). Gnosis se později stala orgánem České novognostické církve. Pro svoji vysokou kvalitu a univerzálnost se Sborník pro filosofii, mystiku a okultismus stal tiskovým orgánem českého hermetického hnutí a od roku 1907 byl orgánem české sekce Mezinárodní ligy svobodných spiritualistických myslitelů, Cerklu přátel psychických bádání, Cerklu rozumových socialistů, Cerklu Fourieristů, Cerklu universalistů, Cerklu naturiánů, České alchymistické společnosti a Fakulty hermetických věd a Svobodné filosofie.

Kromě toho v českém prostředí působila řada dalších spolků, především spiritistických či okultních. Mnohé z nich také vydávaly vlastní periodika (například mystický časopis Pokoj Tobě aj.).

Velké zastoupení u nás mělo také učení Emanuela Swedenborga (29.1.1688-29.3.1772). Pro překlad jeho děl byla založena celá edice s názvem Náboženství a život, kterou založil a redigoval Jaroslav Janeček (pseudonym Emil Wiesner – 28.1.1870-24.12.1953). S ní přišel i časopis Nový Jeruzalém (1911–1930). Janeček však založil a redigoval více časopisů – Hvězda záhrobní, či Nové slunce – časopis pro psychická studia a harmonický vývoj člověka. Vedl také swedenborgiánskou sektu.

Pro Universalii je také významná postava Jana Řebíka (1867 - snad 1951), který se zajímal o spiritismus, theosofii kabalů a martinismus (byl pozdějším vůdcem první martinistické lóže v Českých Budějovicích, zakladatelem pražské martinistické lóže Simeon s lóžovým jménem Origenes, na kterou roku 1938 navázala lóže Paragawa vedená Petrem Kohoutem – Lasenicem). Byl zednářem, iluminátem a posléze předsedou a mecenáše spolku českých hermetiků Universalia.

Dále vzpomeňme Karla Weinfurtera (27. 5. 1867 - 14. 3. 1942), nejprve spiritistu, theosofa (byl členem první pražské theosofické lóže), martinistu, překladatele, kompilátora a spisovatele (Ohnivý keř, Odhalená magie, Tajná tradice a učení bratrů Rosekruciánů, Astrologie všeobecná, Astrologie speciální, Paměti okultisty atd.) a vydavatele. Redigoval i první dva ročníky časopisu Okultní a spiritualistická revue (vycházela v letech 1921–1923). Weinfurter byl zakladatelem spolku a stejnojmenného časopisu Psyche (vznikl 27.

11. 1929, za války byl rozpuštěn 9. 6. 1941). Po Weinfurterově smrti vedl redakci časopisu JUDr. Ing. PhDr. Otakar Čapek (23. 3. 1893 – 11. 1. 1967).

Významná je taktéž postava Josefa Maria šlechtice Emanuela Lešetického z Lešehradu (15. 11. 1877 - 30. 5. 1955), básníka, prozaika, dramatika a kritika, zakladatele cenného literárního a historického archivu – Lešehradeum. V roce 1899 Lešehrad spoluzakládal první pražskou martinistickou lóži, ve které byl veden pod šifrou Orfeus. Později byl členem lóže Simeon, kterou zakládal společně s J. Řebíkem v roce 1924. Angažoval se i v Duševědné společnosti a v řádu Stříbrný kruh, kde byl jednou z ústředních postav. Kruh navazoval na českou mytologii se svým národně esoterním programem. Členy řádu byli mimo jiných Ladislav Danko (1877–1930), člen martinistické lóže Slavia, a básník Otokar Březina (13. 9. 1868 – 25. 3. 1929). Podobně jako K. Weinfurter redigoval E. Lešehrad třetí ročník časopisu Okultní a spiritualistické revue, která byla po přestávce nahrazena Revuí šťastných lidí, vycházející od roku 1929.

Poslední, zde zmíněnou osobností bude postava Otokara Grieseho (19.10.1881-2.10.1932). Griese byl zakladatelem časopisu Isis s přílohou zaměřenou na oblast hermetického lékařství Paracelsia, dále Lucifer (1913–1914), Zasvěcení (1914) a Pentagram (1919–1920). Byl také zakladatelem přerovské martinistické lóže (roku 1905), novognostické společnosti, a především Svobodné školy věd hermetických (ediční skupiny, která připravovala překlady a vydání textů ze všech oborů okultismu), dále pak spisovatelem, zakladatelem a mecenášem Ústředního nakladatelství okkultních děl. Svým příkladným životem dal podnět i k pozdějšímu formování Universalie – společnosti českých hermetiků.

Specifika českého hermetismu konce 19. a počátku 20. století

Český hermetismus zaujímá v evropském prostředí poměrně zajímavé místo. Slučují se zde totiž dva silné proudy pohledu na hermetismus a na hermetické spolky. Spolky vznikající na německém území pojmají spolkovou činnost v hermetismu velmi mysticky. Nemají tradičně mnoho zasvěcovacích stupňů a jejich získání je podmiňováno praktickou dovedností.

Spolky francouzského typu, které jsou po vzniku Československa na našem území velmi oblíbené, fungují více ceremoniálně. Jsou více zaměřené na členskou základnu a mnohdy jsou propojené se Svobodným zednářstvím. Tak je tomu například u francouzského martinismu. I ten je u nás velmi oblíbený. Prof. Nakonečný například

hovoří, že pokud mluvíme o českém hermetismu, mluvíme vlastně o martinismu, neboť hermetismus v českém prostředí dominantně převzal terminologii a myšlení francouzského martinismu.²⁵ Právě v tomto případě se kombinace německé a francouzské linie silně projevuje. V českém prostředí totiž martinisté odmítli povinnou účast ve svobodném zednářství. Tím odmítli nařízení martinistického ústředí ve Francii a jejich odmítnutí bylo ústředím přijato.

Dalším specifikem českého hermetismu je absence silného centra. Jak francouzský, tak německý, ale i například anglický hermetismus byl velmi centralisticky založen. Každá organizace fungovala pouze v jednom městě a její členové se tomuto fungování museli přizpůsobit. V českém prostředí tomu tak nebylo. Za jisté menší centrum můžeme samozřejmě považovat Prahu. Nicméně nejvýraznější představitelé českého hermetismu fungovali především mimo ni. Například dnes velmi známý autor František Bardon působil v Opavě, Otokar Greise, který založil Ústřední okultní nakladatelství a Svobodné učení nauk hermetických, působil v Přerově či Josef Louda, známý pod jménem Theofanus Abba, který působil v Opočně. Do tohoto schématu zapadá i Universalie. Má sice své centrum v Praze, zakládá však velké množství poboček, které fungují nezávisle na mateřské organizaci.

Universalie, spolek československých hermetiků

Vidíme tedy, že Universalie rozhodně nevznikla jako něco ojedinělého. Naopak prostředí meziválečného Československa bylo naplněno různými, více či méně aktivními spolky. Universalie však mezi nimi měla výsadní postavení. Jednalo se totiž zcela jistě o největší a nejkomplexnější projekt v tomto oboru. Šíří svého zájmu a svou členskou základnou překonala vše, co se do té doby na našem území v této oblasti objevilo. Navíc po sobě zanechala velmi silný odkaz v podobě ediční činnosti. Právě proto vycházím v této práci z její tvorby. Dochovaný časopis dobře ukazuje obsah filosofie uskupení a objasňuje tak odpověď na otázku, zda tento spolek spadá do kategorie alternativní spirituality a pomůže zjistit, kdo jsou jeho autoři.

---

²⁵ NAKONEČNÝ, Milan. *Novodobý český hermetismus*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Eminent, 2009. ISBN 978-80-7281-327-8

Stručná historie spolku

V první řadě se podívejme na spolek, který časopis vydával. Samotná jeho historie je velmi zajímavá. Pro naše účely však poslouží její stručné shrnutí. Zájemce o podrobnější dějiny odkazují na již zmíněnou knihu prof. Nakonečného – Novodobý český hermetismus, ve které má Universalia velmi kvalitně zpracovanou kapitolu.

Krise stávajících hodnot, kterou způsobila první světová válka, zapříčinila obrovský odliv věřících z dosud dominantní katolické církve²⁶. Její řady opouští téměř milion věřících. Je založena Církev československá, ale ani ta nevyhovuje zdaleka všem odchozím. V některých kruzích sílí myšlenka ateismu, jiní se obrací k orientálním náboženstvím východu. Velmi sílí již před válkou etablovaná hnutí alternativní spirituality, jako například spiritismus či theosofie, a objevují se i nová. Spiritualita se začíná stávat soukromou záležitostí více než kdykoli předtím. Myšlenka sekularizace, jako jediného možného vývoje moderní společnosti přestává platit. Naopak se rodí velké množství alternativ a místo zániku prochází religiozita proměnou²⁷. V této době „hledání cesty“ vzniká i „*Volné sdružení pracovníků okultních*“, ze kterého se časem vyvine jeden z nejvýznamnějších spolků zaměřených na hermetismus – Universalia.

Nejdříve malá skupinka zájemců o hermetismus organizovaná v jakémsi studijním kroužku ustanovuje 24. června 1927 v hotelu V sadech v Praze-Bubenči spolek, který si již klade za úkol sdružovat zájemce o alternativní spiritualitu a poskytovat svým členům studijní materiály a prostředí pro studium. Oficiálně je však založena až o téměř tři roky později, a to 4. května 1930. Stává se úředně potvrzeným spolkem vyvíjejícím veřejnou činnost. Ten pro své členy začíná v roce 1933 vydávat věstník s názvem Herold a od roku 1934 veřejný časopis Logos, revue pro esoterní chápání života a kultury.

Spolek si již od svého počátku kladl vysoké cíle. Jedním z hlavních bylo vydání Encyklopedie okultismu, filosofie a mythologie, knihy v lístkovém formátu o rozměru osmerky. Hesla v ní byla průběžně zpracovávána a doplňována mnoha autory. Vydávání jednotlivých sešitů započalo v roce 1932 a do roku 1940 celkem vyšlo 58 sešitů – čili

---

²⁶ NEŠPOR, Zdeněk R. *Příliš slábi ve víře: česká ne/religiozita v evropském kontextu*. Praha: Kalich, 2010. ISBN 978-80-7017-147-9.

²⁷ Nešpor 2010 str. 20

zhruba pětina zamýšleného obsahu. Z autorů lze uvést například následující: PhDr. Karel Galla, profesor sociologie na Karlově univerzitě, prof. Jiřina Karasová, komisařka Národního muzea, básnířka a překladatelka, Ing. František Kašpárek, PhDr. Jan Kefer, knihovník Národního muzea, PhMg. Karel Křížek, lékárník na Kladně, MUDr. Jan Šimsa, Rudolf Adámek, akademický malíř a mnozí jiní.

Neskromné cíle skupiny nereprezentuje pouze zamýšlený rozsah tohoto díla, ale také ediční činnost. Za dobu svého působení vydala Universalia na 66 knižních titulů v šesti edičních řadách v různých formátech. Krom toho pořádala jednou až dvakrát týdně přednášky pro členy z různých oborů. Jako místa k setkávání jim sloužili oblíbené podniky té doby. Nejdříve Národní kavárna na Národní třídě, poté kavárna Louvre na téže ulici, a nakonec velký sál kavárny Zlatá husa na Václavském náměstí. V některých zdrojích je uváděn i Novinářský klub v Pařížské ulici, tuto informaci se ale nepodařilo potvrdit. Dle vyjádření v samotném časopise byl přesun zapříčiněn vždy značným nárůstem posluchačů. Vždyť k Universalii se podle slov jejího předsedy, PhDr. Jana Kefera hlásilo „...na sedmset osob ze všech povolání, od dělníka až po univerzitního profesora, průmyslníka a politika...“.²⁸

Vidíme tedy, že záběr spolku a jeho cíle byly vskutku dalekosáhlé. Bohužel tak jako podobné organizace, i Universalia doplatila na represe německých okupantů po obsazení Československa. I přes silnou vůli k pokračování činnost postupně upadá. Definitivní konec činnosti spolku představovalo zatčení dr. Kefera gestapem 9. června 1941. Jeho pracovna, která sloužila zároveň jako sekretariát Universalie, byla zapečetěna, a ještě téhož dne došlo ke zrušení spolku. Veškerý majetek byl zabaven. Dr. Jan Kefer ještě téhož roku, 3.12.1941, umírá v koncentračním táboře Flossenbürg. Je však nutné podotknout, že Dr. Kefer vyvíjel i značnou politickou aktivitu, která mohla zapříčinit takto silné represe.

---

²⁸ *Logos* 1938, č. 2, str. 33

Sebepojetí Universalie

Pro pochopení významu, jaký spolku Universalia dávali jeho členové, je přínosné, podíváme-li se na to, jak sami spolek definovali. Mnohé naznačuje samotný název. Má své vlastní heslo ve spolku vydávané Encyklopedii okultismu, filosofie a mythologie – Universalia dle něj je „*neodvislá nedogmatická společnost pracující v zásadách filosofického i hermetického universalismu*“ a jejím posláním je „*propagace hermetismu a filosofie, syntetické studium náboženských a okultních nauk všech směrů a dob, aby byl posílen idealistický a duchovní proud v soudobé kultuře*“.²⁹

Název společnosti vychází z myšlenkového proudu nazvaného *universalismus*. I ten má ve zmíněné Encyklopedii okultismu, filosofie a mythologie své heslo. Je zde popisován takto: „*Universalismus jde za jedním hlavním cílem, Prapříčinou nebo Bohem, k němuž cílí všechno bytí po různých individuálně vhodných cestách. Nezavrhuje žádného náboženství, ani žádné metody k tomuto cíli vedoucí, jestliže je dobrá a individuálně vhodná, Universalismus je pokládán nejen za filosoficko-hermetický názor, ale i za určitou vyšší vývojovou fázi kritického badatele. Za hlavní realizátory universalismu jsou mimo jiné pokládáni farao Achuenaton (Amenhotep, IV. stol. př. Kr.) a Platon, ze společností některé z gnostických, alchymisté, Bratrstvo Růže a Kříže, SES, New Eulis.*“³⁰ Autorem tohoto hesla je Pierre de Lasenic. Spolu s PhDr. Janem Keferem tvořili vedoucí tváře časopisu.

Zaměříme se i na to, jak spolek definuje časopis Logos. Zde lze samozřejmě nalézt mnohé články obsahující vlastní prezentaci spolku. Pro příklad uveďme Prolog časopisu z prvního čísla prvního ročníku.³¹ Ten totiž sloužil jako prostor pro prezentaci, která má nalákat i případné předplatitele. První číslo bylo totiž rozesíláno zdarma s apelem na předplatné či navrácení čísla zpět. Přepisuji jej v plném znění:

„Ptáte se, jak je možné že v době zachmuřeného nebe, kterým pronikají snad jen blesky hospodářských a sociálních sporů, kdy rozum mlčí netroufaje si vyřknouti rozhodnutí, kdy selhává cit nesený zájmy dne a nedovede orientovati ani jednotlivce, ani

---

²⁹ Encyklopedie okultismu, filosofie a mytologie – heslo „*Universalia*“ – vydané ve svazku č. 17, 1934

³⁰ Encyklopedie okultismu, filosofie a mytologie – heslo „*Universalismus*“ – vydané ve svazku č. 11, 1933

³¹ *Logos* 1934, č. 1, str. 1

společnost alespoň pudem sebezáchovy, kdy hesla a snahy zdánlivě idealistické stávají se maskami nejhrubších zájmů, ptáte se, jak je možné, že hrstka lidí si usmyslila studovati a propagovati věc tak jemnou a nečasovou, jako je esoterní pojetí života a kultury.

Odpovídáme: Doba je taková, jak pravíte, ale jen proto, poněvadž duch formující přírodu nejen hmotnou, ale i živoucí, zůstává stranou. Silná slova a mohutné plány – vlastní příčiny zmatku – neprýštily z ducha, nýbrž z potřeb člověka dravce, který používá laciné magie slov a tisku stejně, jako používal kyje, mlatu či meče k utlačení bližního a ku kořistění, s tím rozdílem, že fráze je zbraní nebezpečnější. Kdybychom nevěřili – a tato víra jest jediným, čím se lišíme od ostatních – kdybychom nevěřili v člověka, v jeho národ, v jeho poslání, kdybychom nevěřili, že jest možno vytvořiti duchové souručenství suverenity lidské humanity, snad bychom mohli uznati vaše slova a utéci od zodpovědnosti, již jsme vázáni vůči kolektivu, v jehož středu žijeme a utéci se do soukromí a pohodlného zátiší a obírat se svými myšlenkami, podobni ostatním, kteří v soukromí vyznávají, že věda, umění a náboženství jsou vrcholky lidské kultury, nedbajíce však, aby tyto vrcholky staly se majáky osvětlující daleké přístavy lidských snah.

A pravíme:

Zvolte si svůj životní úděl: opovrhňte námi a jděte za hesly dne, věřte v sílu nenávisti a moc peněz, vysmějte se bláznům, hledajícím slávu a nádheru života. Aneb podejte nám svoji ruku, naslouchejte hlasu století a volání tajemných konstelací hvězd, planoucích na nebesích oblohy i srdce, ozbrojte se vírou v člověka, láskou ke všemu, co existuje a pravdou, která vašim prostřednictvím stane se požehnáním, posvěcením a vykoupením.

Jest možné, že padneme. Avšak i v tomto pádu budeme spatřovat svoje vítězství, neboť nelze zoufati nad dobou a poměry, které dovolují, aby se v ní objevili nejen lidé, ale i společenstva, která vyznávají a věří v Myšlenku, v Logos, Slovo, které má býti učiněno tělem.“

Autorem tohoto textu je J. Kefer. Z uvedených řádků je možno vyvodit několik věcí. Předně obsah časopisu a činnost spolku měla být od počátku osvětová. Časopis vzniká v těžké době Velké hospodářské krize, na kterou reaguje, staví se proti laciné „magii slov a tisku“ a odsuzuje fráze jako zbraně nebezpečnější, než meč. Varuje evidentně před manipulací a zkratkovitými hesly.

Dále si velmi zakládá na humanitě, kultuře a lidské rovnosti. Nehodlá odsuzovat společenské poměry, neboť jak říká „nelze zoufati nad dobou a poměry, které dovolují, aby se v ní objevili nejen lidé, ale i společenstva atd...“. K tehdejšímu politickému zřízení má tedy evidentně dobrý vztah. Za podstatnou považují i poslední biblickou zmínku o Slovu, které má býti učiněno tělem (Jan 1:14). Přiznává se tak ke křesťanskému duchu a terminologii, byť funguje v rámci universalismu, jak bylo deklarováno výše.

Dále o Universalii hovoří sami členové v dalších člancích. Tak například první tajemník Universalie, Jaroslav Novák prezentuje hned v prvním ročníku svou představu o spolku takto: „Jaká jest myšlenka Universalie? Jest to filosofický ethický universalismus,

směr syntetický, nepohrdající žádnou složkou kulturního vývoje člověka, netkvící v problematických zásadách, neznající proroků, nýbrž vážící si všeho, co krásného a velikého přinesly minulé civilizace, vážící si pilných a skromných badatelů přítomnosti a vidoucí nad obzorem naší doby záři příští syntetické, duchovní a lidské kultury“ (Logos 1934, č. 3-4, str. 65).

O universalismu proběhla také přednáška konaná Pierrem de Lasenic v roce 1931 při založení francouzské pobočky Universalie v Paříži v roce 1931³².

Ze všech těchto zmínek můžeme usoudit, že pro své členy představovala Universalia platformu, která jim umožňovala získávat nové studijní materiály, poskytovala prostor pro setkávání a vzdělávání. Zároveň vytvářela jakýsi filosofický rámec, do kterého se cítili patřit. Zdá se tak, že účel, pro který byla založena, plnila.

Členství v Universalii

Členem spolku se mohl stát každý, kdo o členství projevil zájem a souhlasil se základními idejemi spolku, jak byly popsány výše. Přihlásit se mohl dopisem či osobně na přednáškách konaných pro členy spolku. Svým členstvím se zavazoval odebírat předplatné časopisu Logos za sníženou cenu (viz níže) a platit roční příspěvek 24Kč (pro studenty a dělníky snížen na 12Kč). Členství v Universalii poskytovalo možnost navštěvovat hojně konané přednášky a kurzy. Universalia pořádala veřejné přednášky, organizovala Svobodnou školu věd hermetických, ale také různé další doplňující semináře.

Veřejné přednášky se konaly pravidelně jednou týdně. Nejprve v Národní kavárně na Národní třídě, pro velký zájem byly později přesunuty do kavárny Louvre (poprvé je o změně zmínka v posledním čísle druhého ročníku, zdá se tedy, že ke změně dochází od ledna 1936). I ta však z kapacitních důvodů přestává stačit, a tak jsou od května 1938 všechny schůze i přednášky přesunuty do velkého sálu kavárny Zlatá husa na Václavském náměstí.

---

³² v plném znění LASENIC, Pierre de, LOUŽECKÝ, Lukáš, ed. *Přednášky pro Universalii a Horev-klub: texty z období 1931-1996*. Praha: Vodnář, 2014. Bibliotheca horev. ISBN 978-80-7439-010-4. str. 39.

Svobodná škola věd hermetických sloužila jako nadstavba přednáškám. Byla rozvržena do třech ročníků. Výuka probíhala formou přednášek konaných jednou týdně. Bylo nutné se závazně písemně přihlásit. Režijní poplatek za přednášku činil 2Kč (pro členy Universalie 1Kč).

Pro celkový přehled činnosti dobře poslouží organizační zpráva z posledního čísla čtvrtého ročníku časopisu:

„VIII. ŘÁDNÉ VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ

Universalie, společnosti čsl. Hermetiků konalo se za poměrně značné účasti dne 2. prosince v kavárně Louvre za řízení Dra J. Kefera, jenž v úvodu nastínil práci vykonanou za sedm let existence společnosti. Můžeme býti spokojeni s prací na poli ediční činnosti, astrologie a magie. Velmi mnoho však je třeba dohnati v oboru alchymie a pokusného hermetismu. Zprávy funkcionářů vyzněly, přestože minulý správní rok nepatřil k neúspěšnějším, po stránce dat poměrně velmi uspokojivě. Kursy a přednášky byly konány velmi pilně, počet členů se zvýšil o 25%, pokladní zpráva vykázala aktivum Kč 47.153.-. V roce 1937 byla konána dvě valná shromáždění, 4 schůze výborové, 8 veřejných přednášek. Svobodná škola věd hermetických konala 40 učebních večerů, prázdninový kurz měl 8 večerů, hermetický seminář 37 večerů. Dopisů došlo 2707, z nichž nevyřízeno zůstává 114.“

Z citovaného je jasně patrný široký rozsah činnosti spolku. Překvapivá je i velká částka v pokladně. Ta svědčí o značné členské základně, byť konkrétní čísla se až na jednu letmou zmínku v druhém čísle pátého ročníku, v textu nevyskytují. Ona letmá zmínka praví: *„Vzpomeňte faktu, že přes všechny slabosti lidí a spolkového života, přes všechny plodné i neplodné kritiky, půtky ideové i méně ideové, přes všechny exody členstva a jeho fluktuaci, dokázala naše Universálka, že v našich vlastech je na sedmset osob ze všech povolání, od dělníka až po universitního profesora, průmyslníka a politika, a že tyto osoby považují vědu Hermovu za naplnění svého života.“*

Po pěti letech činnosti tedy členská základna sahala k sedmi stům lidí. Pokud budeme tuto zmínku považovat za pravdivou, svědčí také o velké různosti sociálního

postavení členů. Rozhodně se tak nejedná o „elitní“ nebo uzavřenou společnost. Na rozdíl třeba od Svobodných zednářů, u kterých „panuje konsensus v tom, že svobodné zednářství je elitním až exkluzivním klubem“³³. Zároveň nelze Universalii hodnotit jako uzavřenou či tajnou. Přednášky byly veřejné, členství všeobecně přístupné a většinu informací mohl zájemce získat z vydávaného Logosu u každého knihkupce.

Členská struktura a organizace

Zajímavá je také hojná účast žen na přednáškách. Ta dokládá nejen teoretický přístup k rovnosti pohlaví, ale i praktický. Například v 4. ročníku Logosu, v čísle 2-3 je uvedena následující výroční zpráva Brněnské pobočky Universalie: „*Program kursů „Universalie“, společnosti čsl. hermetiků v Brně.*

Celkem absolvováno 17 přednáškových večerů. Pan dr. Kefer proslovil 4 přednášky, p. Leitgeb 1 přednášku, p. Unger 10, p. Kreihansel 12, tedy celkem 27 přednášek. Nejmenší návštěva 20 osob, největší 96, průměrná návštěva činí 34 osob. Celkem se vystřídalo 124 osob, z toho 66 pánů a 58 dam. Pravidelných návštěvníků je 30, z toho je již 25 přihlášených za členy.“

Z uvedeného je patrné, že minimálně v Brně do roku 1937 navštěvovala přednášky téměř polovina žen, ať už se jednalo o partnerky soužící jako doprovod, či samostatné posluchačky. Také je zde patrné, že přednášky opravdu nesloužily výhradně členům Universalie, ale že měli veřejný charakter. Ze 124 osob, které přednášky navštívilo, bylo jen 25 členů spolku.

Avšak v rámci takto široké členské základny se přirozeně tvořili užší pracovní kroužky. Už v prvním ročníku, v čísle 3-4 můžeme nalézt zprávu o založení edičního sdružení, a to především z finančních potřeb spolku:

Aby výbor byl zbaven finančních i organizačních starostí týkajících se edice tisků bylo ustaveno ediční sdružení. Členem jeho se může stát každý člen společnosti, upíše-li podíl 100 Kč. Tento podíl se bude umořovati ve lhůtě upisujícím stanovené a úročiti. – Správcem jmění sdružení jest pokladník. Případný zisk po umoření a zúročení podílů bude

---

³³ ČECHUROVÁ, Jana. *Čeští svobodní zednáři ve XX. století*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-122-1.

věnován finančnímu zabezpečení Herm. ústavu a účelům humaním. Stav pp. členů družiny (v závorce počet upsaných podílů) dne 1. května 1934: Dr. V. Černý, notář v Říčanech (1), M. Doubravský, obch. (20), A. Formanová, úř. (2), P. Frank, průmyslník v Táboře (1), Ježek, uč. v Třeboni (1), E. Kastner, elektr. v Rychnově n./Kn. (1), F. Kašpárek, úř. (20), J. Kefer, (20), M. Kloubková, soukrom. (2), M. Kokšálová, úř. (2), A. Kosáková, soukrom. (2), Š. Košířál, pekař v Úsobrnu (1), V. Leitgeb, úř. V Brně (2), Dr. Mattern, úř. (2), Jar. Novák, učitel v Krhanicích (2), C.J. Novák (1), Prof. J. Okruhlica v Malackách (1), J.V. Řebík, notář v Klatovech (2), J. Soumar, živn. (2), M Svozilová (1), J. Sýkora, úř. (2).

Z uvedeného vyplývá, že publikace probíhala mnohdy za značných osobních nákladů. Zároveň však i tato ediční skupina byla volně přístupná všem členům společnosti. Ediční sdružení vybíralo zahraniční či domácí texty, které později spolek vydával.

Universalie také nebyla exkluzivně pražským spolkem, byť zde probíhala největší část aktivit. Na mnoha místech časopisu se dozvídáme o zakládání nových a nových poboček. Např. v trojčísle 8-10 prvního ročníku časopisu se dozvídáme o založení nových odboček – 2. listopadu v Novém Městě nad Váhom, 3. listopadu v Bratislavě, 4. listopadu v Brně. Ve třetím čísle třetího ročníku můžeme číst o přednáškové činnosti poboček v Liptovském Svätém Mikuláši, Kladně, Hradci Králové, Plzni, Německém Brodě, Moravské Ostravě a Třinci. Dle stanov společnosti bylo možné založit odbočku, pokud se ve městě sešlo pět členů společnosti. Například ale v mém rodném Kladně se k mému překvapení nacházela pobočka, na jejíž přednášky, dle zprávy ze sedmého čísla třetího ročníku, docházelo pravidelně, každé úterý 35-40 osob.

Je tedy patrné, že zájem o činnost spolku sahal daleko za hranice Prahy. Zajímavý je i velký počet slovenských poboček.

Podle některých zdrojů byla členkou Universalie také známá herečka Lída Baarová. Tato informace se však nezakládá na pravdě. Tato herečka byla pouze na jedné z veřejných přednášek jako doprovod jiné české herečky, která členkou skutečně byla – Marie Paulové. Stala se pak přítelkyní Dagmar Keferové – manželky Dr. Kefera, od které si nechala zpracovat horoskop. Členkou společnosti však nebyla.

Časopis Logos

Struktura

Časopis Logos vycházel jako měsíčník o deseti číslech ročně (mimo červenec a srpen), v malém formátu odpovídajícímu přibližně velikosti A5, v neznámém nákladu. Náklad se odvíjel podle počtu předplatitelů, neboť list byl zasílán pouze jim, při složení alespoň 5Kčs zálohy na předplatné. Mnohdy však jako dvojčíslo, či dokonce trojčíslo. K velikosti jednotlivých sešitů viz příložená bibliografie. Grafická úprava byla výraznější pouze u druhého ročníku časopisu. V něm se na obálkách se objevovaly různé kresby týkající se jednotlivých článků v časopisu.

Cenová analýza

První číslo vyšlo v lednu 1934 a s vydáváním se pokračovalo až do dubna 1940. Celkem tak světlo světa spatřilo šest ročníků této revue. První číslo prvního ročníku bylo zasíláno jako ukázka zdarma (s prosbou o předplatné, nebo o navrácení čísla). Za jednotlivá čísla prvního ročníku si Universalia účtovala 1,50Kč (dvojčíslo 3Kč atd.), roční předplatné 15Kč. Od druhého ročníku se cena zvedla na 3Kč, předplatné za 25Kč (pro člena Universalie 18Kč). Ve třetím ročníku cena činila stále 3Kč za jednotlivé číslo, předplatné však stoupl na 30Kč (20Kč pro člena Universalie). Pátý ročník již vycházel s cenou 3,60Kč za jednotlivé číslo, cena předplatného však zůstala stejná. Tuto cenu si časopis držel až do konce. V roce 1939 stála průměrně vstupenka do divadla 10Kč či kilový chléb 2,25Kč. Například průměrná hodinová mzda dělníka v Akciové společnosti pro automobilový průmysl (ASAP) kolem roku 1935 činila 5Kč/hodinu.³⁴ Z toho vidíme, že cena časopisu byla nastavena opravdu lidově. Ceny knih vydávaných Universalii se pohybovaly od 3 do 45 Kč. Pro srovnání, cena tehdejšího časopisu Rodokaps, který vycházel každý pátek činila 1,50Kč. Zdá se tedy, že prvotní motivací vydavatele Logosu nebyl finanční zisk. Ba naopak. Dr. Kefer se kvůli vydávání knih pro Universalii pravděpodobně podstatně zadlužil (viz kapitola PhDr. Jan Kefer).

---

³⁴ HÁJEK, Josef, *Ekonomická situace dělníků společnosti ASAP v Mladé Boleslavi za Velké hospodářské krize v letech 1929-1934*. Bakalářská práce. Praha: FHS UK, 2010

Autoři Logosu

Nyní mě budou zajímat samotní autoři článků. Právě lidé, stojící za jednotlivými články představují hlavní hybnou sílu a myšlenky, určující charakter časopisu. Jejich jedinečná role při psaní článků je signifikantním charakterem časopisu a umožní nám poznat, do jaké míry se dá v případě Universalie a Logosu mluvit o alternativní spiritualitě a na kolik se do časopisu promítá. Z mnoha autorů Logosu vybírám tři nejvýraznější osoby nejen Logosu a Universalie, ale také celé hermetické scény té doby. O dalších autorech budu pojednávat při rozboru jednotlivých článků.

PhDr. Jan Kefer

Nejvýraznější osobností časopisu a Universalie, jako takové, je zcela jistě PhDr. Jan Kefer. V Logosu pod svým jménem otiskl dvanáct článků. Je však zároveň autorem editorialem a všech úvodníků Logosu a většiny rubrik mimo články samotné. Narodil se 31. ledna 1906 v Nové Bydžově do měšťanské, poloněmecké rodiny. Otec, Ludvík Kefer, byl majitelem pily v Bydžově. Matka Bohumila, rozená Svobodová, byla dcerou bydžovského měšťana. Po smrti svého otce se s matkou stěhuje do Prahy. Zde studuje na arcibiskupském gymnasiu. V červnu roku 1924 maturoval. V témže roce, osmnácti letech, je odměněn cenou Zeyerova fondu při Československé akademii věd a umění za svou literární práci. Poté nastoupil do noviciátu premonstrátského kláštera na Strahově. V klášteře však nezůstává, ale zapisuje se na Filosofickou fakultu Karlovy univerzity. Zde studuje hudební estetiku a filosofii. Studium zakončuje doktorátem a disertační prací na téma „Problém melodie a jeho hudebně – estetické řešení“.

Ostatně hudba byla Keferovi velmi blízká. Od mládí se učil hře na klavír a sám také komponoval. Složil mimo jiné operu Paleček. Již po maturitě se dostal do Národního muzea, kde dělal praktikanta jako knihovník. Knihovnické zkoušky složil v roce 1933 a byl ustanoven odborným úředníkem. Roku 1938 byl jmenován zemským muzejním komisařem. Kefer hovořil německy, italsky, francouzsky, anglicky, latinsky, řecky a arabsky³⁵. Byl také aktivním skautem. Působil jako jeho funkcionář a vedl vlastní skautskou skupinu, jejímž členem byl např. Václav Čtvrtek.

---

³⁵ Uvedené v osobním Keferově spise uloženém v archivu Národního muzea.

7. července 1935 se oženil s Dagmar Moosovou. Její otec byl inženýrem a významným pracovníkem ve výstavbě železnic. Její matka byla posluchačkou Keferových přednášek, které pořádal právě pro Universalii. Zde se také pravděpodobně potkal se svou nastávající ženou, která na přednášky chodila s matkou. V manželství se mu 27. července 1937 narodil syn Reginald. Toho po smrti rodičů vychovávali prarodiče Moosovi.

V Universalii se angažoval hned od jejího vzniku. Je jedním ze zakládajících členů. Nejdříve působil jako její sekretář, posléze se stal předsedou. Na svém kontě má největší počet odučených přednášek, redigoval Logos, zajišťoval publikační činnost spolku i chod společnosti, psal články i celé knihy. Překládal z francouzštiny, především díla Éliphas Léviho. Tvořil také hesla pro Encyklopedii okultismu, filosofie a mythologie. Do tvorby Universalie přispíval nejen svou činností, ale také finančními prostředky. Jako příklad může posloužit například exekuce z 2. září 1940 na jeho plat, která je patrná z jeho osobního spisu uloženého v Národním muzeu, uvalená na podnět Grafických závodů Pour a spol. z Prahy 1. Dluh se týkal nezaplacených účtů za tisk knih pro Universalii.

Jeho silné vlastenecké cítění dokládá odmítnutí německého občanství v roce 1938, na které měl nárok. Nadále pokračuje v přednáškové činnosti, snaží se vydávat knihy a Logos dále vychází. V přednáškách pokračuje ve vlastenecké náladě. Na gestapo dochází první udání 2. prosince 1940. To se o něj však zajímá již déle. Zatýká jej 9. června 1941 v 8 hodin ráno. Nejprve je vězněn a vyslýchán na Pankráci a poté je převezen do koncentračního tábora Flossenbürg. O jeho posledních dnech v koncentračním táboře prof. Nakonečný píše následující: *„Jeho spoluvězněm je tam František Sobek, člen městského divadla v Olomouci, který po osvobození vydal jedinečné svědectví o posledních dnech Jana Kefera. Jako ostatní vězňové musí i zesláblý Kefer pracovat v pověstném kamenolomu a vláčet po nekonečném schodišti těžké balvany, které jsou zase nahoře shazovány dolů. Jednou, když je už na smrt unaven – v té době se mu prudce zhoršila jeho cukrovka – se snaží vzít si lehčí balvan, ale esesácký dozorce to zpozoruje a Kefera surově zbije. S pomocí spoluvězňů se Kefer ještě dovléče do tábora, ale to už umírá a ví, že zemře. Pomodlí se ještě za svého vraha a večer 3. prosince 1941 vydechne naposled. Rodina*

dostává krabici s jeho popelem – snad. Keferovy pozůstatky jsou uloženy v hrobě na hřbitově na Malvazinkách.“³⁶

Záznamy o smrti Jana Kefera se podařilo dohledat jeho synovi teprve v roce 2011. Z těch vyplývá, že zemřel při výsechu, avšak jako příčina úmrtí je uvedena bronchopneumonie. Vyplývá z nich také, že vyslýchající byly za jeho smrt potrestáni přesunem na frontu.³⁷

Dagmar Keferová svého muže o mnoho déle nepřezila. Umírá 11. července 1942, údajně na tetanus³⁸ v šestadvaceti letech. Syn Reginald dodnes žije v Brně a je uznávaným hudebníkem, mimo jiné bývalým vedoucím olomoucké opery a držitelem mnoha hudebních ocenění.

Petr Kohout – Pierre de Lasenic

Narodil se v Brně 17. května 1900 jako syn Petra Kohouta, technického úředníka a známého přeborníka v jízdě na kole (syna továrníka se stejným jménem). Matka Anna, rozená Helmichová, byla dcerou majitele gruntu a hostinského ve Velké Chuchli. Již od roku 1910 sídlí rodina trvale v Praze na Proseku ve vile na Vysočanské třídě č. 35. Mladý Petr vystudoval obchodní akademii v Resslově ulici, poté narukoval do armády, k leteckému pluku do Kbel. Jako 24letý se oženil s Jarmilou Skrčenou, dcerou bohatého obchodníka, a společně převzali vedení závodu na výrobu nábytku. I přes zajištěné majetkové poměry, manželství nebylo šťastné. Za několik málo let manželství končí rozvodem. Již roku 1929 bydlí Kohout v hotelu Mařích na Smíchově. Následující rok odjíždí poprvé do Paříže, kde zůstává tři roky. Po svém návratu bydlí u dr. Jana Kefera. Zde se pravděpodobně rodí silné přátelské pouto mezi těmito významnými osobnostmi Universalie a Logosu. Již po roce však znovu odjíždí. Prokázané jsou jeho cesty do Alžiru,

---

³⁶ NAKONEČNÝ, Milan. *Novodobý český hermetismus*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Eminent, 2009. ISBN 978-80-7281-327-8; str.

³⁷ Jůna, Martin. *České tajné společnosti IV.: Universalia*. Martin Jůna, Jindřichův Hradec: 2018

³⁸ Článek PhDr. Reginald Kefer na stránkách města Olomouce hovoří o opakovaném infarktu v důsledku výsechů Gestapa. Tuto zprávu se mi nepodařilo potvrdit.

Francie, Egypta, Madagaskaru, tehdejší Indočíny (pomáhal s rekonstrukcí chrámu Angkor Wat), a Indie.³⁹

Je tedy člověkem obdivuhodně zcestovalým. V rodných Čechách se ale stává také osobou poněkud kontroverzní. Je znám pro svá studia sexuální magie, která pravděpodobně vedla k rozchodu se ženou Jarmilou. Je také několikrát obviněn z pokusů o podvod. Když bydlel u dr. Kefera byl udán pro údajné homosexuální styky, a dokonce se stává podezřelým ve dvou případech vraždy. Všechna obvinění jsou ale vždy stažena, a on není nikdy ani souzen, ani odsouzen.

Pro jeho zaměření jsou však důležité více jeho cesty po světě. V Paříži se živil nejprve jako (dnešním termínem) barista – připravoval kávu v restauraci. Byl také zaměstnán jako průvodce po muzeích, organizoval zájezdy do Egypta, kde také působil jako průvodce. Nechává se také zaměstnat ve štukatérské dílně, s níž odjíždí do zmíněné Indočíny pomáhat při opravách chrámu Angkor Wat. V Paříži zakládá francouzskou pobočku české Universalie a pracuje s ní na heslech pro Encyklopedii okultismu, filosofie a mythologie. Stýká se tu s mnoha významnými osobnostmi hermetismu, vydává ve francouzštině několik děl, například knihu *Sexuální magie* (později přeložené do češtiny).⁴⁰ Rok poté pobývá opět v Praze. Publikuje v Logosu a přednáší pro Universalii. Avšak už v roce 1934 opět odjíždí, tentokrát přes Francii do Alžírské Casablanky. Další cíle jeho cest nejsou známe.

V Čechách se natrvalo usazuje v dubnu 1937. Opět se aktivně účastní přednášek i publikační činnosti Universalie. Živí se jako překladatel a učitel francouzštiny, či jako redaktor (je redaktorem *Masarykova naučného slovníku*). Ještě tentýž rok však pro neshody s dr. Keferem odchází z Universalie. Jádrem tohoto sporu bylo ideové. Kefer se snažil vytvořit z Universalie veliké školní centrum, kdežto Lasenic, jak si již od mládí nechával říkat, vyžadoval znatelně užší členskou základnu. V roce 1938 tak Lasenic zakládá Horev-klub, kam přechází část členů Universalie, a také martinistickou lóži Paragawa, jejíž členstvo z Horev-klubu pocházelo. Chartu k založení této lóže získal

---

³⁹ Údaje vychází z pasu Petra Kohouta, který má ve vlastnictví prof. Nakonečný.

⁴⁰ LASENIC, Pierre de. *Sexuální magie*. Vyd. 5., dopl. a opr. Praha: Trigon, 2014. Polnice (Trigon). ISBN 978-80-87908-02-0.

z ústředí Martinistického řádu ve Francii od svého přítele – tehdejšího velmistra Constanta Chevillona. Do Francie cestuje ještě několikrát. Jedno léto tráví s členy Horev-klubu a francouzskými martinisty na Côte d 'Azure.

Od roku 1938 již zůstává v Čechách. Píše několik dalších knih, z nichž mnohé vychází dodnes⁴¹. Až do své smrti v roce 1944 vede aktivně Horev-klub z vily v Káraném, kterou obývá s manželí Sedláčkovými. Ti mu polovinu vily darují, on jmenuje univerzálním dědicem svého majetku jejich syna. Na zimu jezdíval k manželům Váhalovým do Příbrami. František Váhala byl aktivním členem Horev-klubu a místním středoškolským učitelem. Hlavním tématem jejich hovoru však byl starověký Egypt. Na Lasenicovo doporučení začal František Váhala po válce studovat egyptologii, účastnil se třech výprav do Egypta (1968, 1971 a 1974) a stal se profesorem a následně vedoucím Českého egyptologického ústavu, který vedl až do své smrti v roce 1974.

Lasenic svá díla píše s typickou poetičností. Snaží se, aby jeho texty působily na čtenáře nejen svým obsahem, ale formou. Cestu krásy považoval za plnohodnotný způsob poznání. Obstojně maloval a byl znám jako elegán, estét a bohém. Povahou přátelský a přívětivý, přesto poněkud nedůvěřivý a odtazivý. Nebál se upozornit na lidské slabosti. Z osobní vzpomínky posledního žijícího člena Horev-klubu vychází obraz velmi srdečného člověka, který se choval ke svým blízkým otcovsky, přesto přísně.

Jeho životní filosofie je shrnuta v mnoha jeho dílech. Jeho život i díla však dokazují jasně synkretické prvky. Pojí křesťanský martinismus s egyptským esoterismem a východními duchovními proudy. A to nejen teoreticky z knih, ale i z osobních cest do těchto zemí. Velmi hezkou ilustrační pasáž z díla *Hermetická iniciace universalismu* vybral prof. Nakonečný, jako příklad Lasenicova životního kréda: „*Duch lidský snil o světě a svět se stal vysněným bytím. Ale duše jsou rozdílné a jejich sny podobné, nikoli však stejné. Pravda jest harmonií myšlenek v jednom duchu; skutečnost jest ale souzvuk*

---

⁴¹ LASENIC, Pierre de. *Hermetická iniciace martinismu: (breviář královského umění)*. 1. vyd. Praha: Vodnář, 2011. 90 s. Bibliotheca horev; sv. 5. ISBN 978-80-7439-019-7.

LASENIC, Pierre de. *Orientální láska: syntéza Kámasútry a Kámašástry s Merisovým papyrem*. 2. vyd. Praha: Vodnář, 2009. 110 s. Bibliotheca horev; sv. 2. ISBN 978-80-86226-06-4.

LASENIC, Pierre de. *Hermetická iniciace Universalismu na základě systému rhodostaurického [sic]*. Praha: Trigon, 1990. 128 s. Ametyst. ISBN 80-900077-7-5.

A mnohé jiné.

množství. Od věku k věkům vždy nové akordy planet zaznívají vesmírem do kosmického mlčení: mění se světy, země i člověk se mění, ale věčná Pravda zůstává. Staré společenské útvary zanikají egoismem kast a nové lidstvo zotročuje se novými systémy. Věda, dříve ovládaná, podmaňuje si člověka a chemické formulky, nahrazují idoly dob minulých, smazává šedé bláto nových dnů. Ale nepřestane člověk hledat Ticho, jež nedává tato země, a tesklivě jednou obrátí svůj zrak na sešlé ruiny chrámů, v nichž tušíme Mír a Poznání. A z virů divých dnů hluku, bouře a hrůzy, čas od času vyplouvá zlatá loď ke břehům tichým visí jiných, lepších sfér, jež září za polostinný život zušlechťující Bolesti, bez níž by byla směšnou představou pohádka o Království nebeském.“

Lasenicova smrt byla zapříčiněna invazivní státní mocí, což v té době nebylo ojedinělé. Několikadenní věznění a výslechy na gestapu mu zapříčinily zhoršení jeho silné plicní choroby. Ta byla kombinací tuberkulózy, vysýchání plic a dalšího plicního poškození. Po několika měsících stonání umírá 23. června 1944 v půl šesté ráno po prudkém chrlení krve.

V Logosu se nachází 16 článků s jeho jménem. Zároveň byl velmi aktivním tvůrcem Encyklopedie okultismu, filosofie a mytologie, kterou Universalia vydávala. V Universalii také vydal několik knih.

František Kabelák

Při psaní této kapitoly vycházím především z knihy prof. Nakonečného: *Novodobý český hermetismus*.⁴² Prof. Nakonečný totiž tuto tematiku zpracovává z českých autorů nejlépe. Jeho práce totiž vychází přímo od zdroje, neboť se s Kabelákem osobně znal. Mnohé z informací se tak nikde jinde nevyskytují.

František Kabelák (8. listopadu 1902–5.září 1969) byl českým hermetikem, spisovatelem a učitelem Svobodné školy hermetických věd. Do Logosu přispěl celkem sedmi články, většinou s tematikou kabaly. Byl však velmi aktivní jako lektor a vydal pro Universalii velkou řadu textů knižně. Kabelák se narodil ve Vídni, avšak mezi roky 1931 a 1936 přesídluje do Čech. O jeho mládí není mnoho informací. Střední školu vystudoval ve

---

⁴² NAKONEČNÝ, Milan. *Novodobý český hermetismus*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Eminent, 2009. ISBN 978-80-7281-327-8

Vídni, kde studoval také na dvou vysokých školách – na jedné dějiny chemie a na druhé indickou filosofií. Patrně však ani jednu nedokončil. Po studiu procestoval mnoho míst v Evropě, Africe i na Blízkém východě. Hovořil plyně česky, německy, francouzsky, hebrejsky a latinsky. Ke konci života se věnoval také překladům ze staroegyptštiny.

Za komunismu i nadále vystupoval jako lektor hermetických věd. Přednášel jen na universitní půdě – konkrétně na jedné katedře Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, v Celetné ulici č.p. 20. Kabelák tak přednášel o kabale, magii a jiných hermetických vědách uprostřed tvrdého komunistického režimu. Zde jej také podle svých slov poznal prof. Nakonečný.⁴³ V běžném životě však Kabelák vystupuje jako prostý dělník. Za svůj život vystřídal mnohá zaměstnání. Naposled byl horníkem.

Přestože před druhou světovou válkou vystupoval jako velmi aktivní člen Universalie (byl také členem jejího výboru), po válce se držel velmi v ústraní. I tak některé jeho spisy vyšly i za komunismu.⁴⁴ Jeho díla jsou dodnes považována za velmi kvalitní a řadí se tak mezi klasiky české hermetické scény.

---

⁴³ NAKONEČNÝ, 2009. Str. 245

⁴⁴ Např. jeho překlad knihy Johanna Georga Fausta – *Magia innaturalis* v Klubu mladé poezie v Praze v roce 1970.

Časopis Logos, revue pro esoterní chápání života – Tematický rozbor článků

Plný název tohoto periodika zní *Logos, revue pro esoterní chápání života* (dále jen Logos). Nyní se zaměřím na samotný jeho obsah. V Logosu se nachází velké množství článků různých témat. Všechny se ale dají zahrnout do jakýchsi širších tematických rámců. Najdeme zde tedy články s tematikou různých hermetických oborů tak, jak byla hermetika v té době chápána (magie, astrologie, alchymie, spagyrie⁴⁵, atd.), dále články duchovní, umělecké či takové, které reagují na aktuální dobová témata.

Cílem této práce je především zjistit, zda je možné spolek Universalia považovat za alternativní spiritualitu, a jak se ta v její činnosti projevuje. V následujícím výčtu se tedy nalézají takové články, které mají duchovní tematiku. K nim přidám i články, které samy hovoří o spiritualitě Universalie jako takové. Kritériem pro volbu článku je tak především duchovní obsah, který se dá zařadit do nějaké kodifikované světové tradice. K tomu připojuji články, ve kterých mluví autoři o duchovním obsahu Universalie, jako takové.

Na následujících stranách tak čtenáři představím všechny články s výše zmíněnou tematikou. Stručně popíšu, jakým tématem se zabývají a co z nich vyplývá. Těm, které považuji za důležité, bude věnován širší prostor, případně z nich budu citovat. V závěru se podívám na soubor těchto článků a zhodnotím, zda je díky možné označit spiritualitu Universalie za synkretickou. Všechny články je možné snadno nalézt v odpovídajícím čísle díky přiložené bibliografii.

---

⁴⁵ Nauka o vytváření léků z bylin a dalších přírodních materiálů. Viz například známý renesanční lékař Paracelsus (1493-1541). Více např. v PAGEL, Walter. *Paracelsus: an introduction to philosophical medicine in the era of the Renaissance*. 2nd, rev. ed. New York: Karger, 1982. ISBN 380553518X.

Dr. Leopold Procházka: Bible a věda

Tento článek se vyskytuje hned v prvním čísle prvního ročníku na třetí straně za Prologem a článkem Úvod do esoterismu. Vzhledem k tomu, že první číslo časopisu sloužilo jako výkladní plocha Universalie, která měla na tuto společnost upozornit a představit širší veřejnosti její činnost, můžeme usuzovat, že všem článkům tohoto čísla byla přisuzována důležitá role.

Autorem tohoto článku je Dr. Leopold Procházka (23. listopadu 1879 Praha – 29. března 1944 Praha). Ten byl jedním z prvních buddhistů u nás⁴⁶, napsal a přeložil mnoho knih s buddhistickou tematikou, mnohé z nich byly první původní české knihy o buddhismu. Jeho snahou bylo vybudování prvního buddhistického centra v Čechách. Tak, jako mnozí ostatní však umírá po uvěznění nacistickými okupanty.

Byť byl autor sám buddhistou, tento článek se poměrně obsáhle věnuje obhajobě Bible oproti pohledu vědeckého pokroku. Říká, že ačkoli moderní doba přináší mnohá pozitiva, je zároveň třeba na ni hledět vždy podezíravě, neboť je také matkou hrozivých válek. Uznává Bibli jako zdroj poznání a srovnává verše Genesis se současnou teorií o vzniku světa. Cituje jednotlivé verše a snaží se na nich ukázat, že se s vědeckou teorií nerozcházejí, ale naopak ji popisují dříve, než věda sama vzniká. Vybírá sedm veršů z Genesis a staví k nim vědecké vysvětlení. Jeden z kratších rozborů například zní:

„Kniha Genesis I, 9: Řekl také Bůh: shromážděte se vody, kteréž jsou pod nebem, v místo jedno, a ukaž se místo suché! A stalo se tak. – Světští učenci tvrdí, že as před 2.000 miliony roky ochladila se povrchová teplota Země konečně pod bod varu vody, načež pára, dosud Zemi v mocných mračnách obklopující, ve vodu se srážela a hromadila v místech hlubokých v podobě jezer a moří, z nichž nejvyšší místa Země v podobě suché pevniny vyčnívala. Vyslovené rozdělení povrchu Země v moře a pevninu pokračovalo postupujícím chladnutím Země, při čemž stahováním se povrchu vznikala vysoká horstva a hlubiny moří.“

---

⁴⁶ TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Leopold Procházka: první český buddhista*. Brno: Masarykova universita, 2002. Proměny náboženství, sv. 2. ISBN 80-210-2950-1.

Tento článek se tedy zdá velmi užitečný. Byť autor sám se hlásí k učení buddhismu, článek jasně ukazuje Bibli jako zdroj jeho inspirace. Přihlédneme-li k místu, na kterém se v časopisu nachází, zdá se tedy, že synkretické nazírání na spiritualitu podporuje.

Rabbi Salomon, syn Gebirolův: Vzývání absolutna (kabalistické mysterium)

Další článek s náboženskou tematikou se nalézá v dvojčísle 3-4 prvního ročníku na straně 41. Tentokrát se nejedná o původní článek autora, ale o text Ibn Gabirola (Solomon ben Yehuda Ibn Gabirol, 1022 Malaga -1058/70 Valencia), známého také jako Avicebron či Avencebrol. Byl významnou postavou náboženské i sekulární poezie v období Zlaté éry židovstva v maurském Španělsku, známý také jako novoplatonský filosof.⁴⁷

Text je oslavnou básní na Boha a jeho stvoření. Doslova se tu praví: „*Jsi Bohem bohů a svědkem Tvým jsou veškerá tvorstva Tvoje. Úctě Velikého Tvého Jména musila zasvětit všechny kulty svoje... slávy Tvoji neubývá kultem bludným, neboť chybující jen k Tobě se obrátiti chtěli;*“... Z uvedených řádků je patrná i zde snaha o zobrazení Boha jako podklad všech náboženství.

Pierre de Lasenic: Universalismus

Tímto článkem je uvedeno poslední dvojčíslo prvního ročníku. Nalézá se na jeho 113 straně. V této práci se již jednou objevil, a to v kapitole o sebepojetí Universalie. Právě v tomto článku totiž můžeme nalézt několik základních informací, které nám prozrazují obsah této společnosti. Nalezneme zde například pasáž: „*Universalismus jest porovnávací způsob nazírání na různé kultury, náboženství, filosofické směry a metapsychickou praxi různých národů a časů.*“ Tato, ale i další pasáže jsou tichým osobním vyznáním autora nahlížení na duchovní svět. Zároveň však hovoří o Universalii, jako celku. Z jeho slov jasně vyplývá, že chápe tento spolek velmi synkreticky. Dokonce tento synkretismus pokládá za vrchol toho, co Universalie nabízí.

---

⁴⁷ BARGEBUHR, Frederick P. Ibn Gabirol, Encyclopædia Britannica, Encyclopædia Britannica, inc. [vid. 30.5.2018], <https://www.britannica.com/biography/Ibn-Gabirol>

Mistr Eckhart: Kázání

Tento článek je další z řady článků odkazujících se na staré mistry různých učení. V tomto případě na mistra Eckharta (1260-1327). Německý teolog, filosof a dominikán. V jeho díle je možné nalézt silné mystické prvky. Největší význam měl soubor jeho kázání. Působil též v Praze⁴⁸.

Článek samotný je kázáním na téma božské podstaty lidstva, která se projevila příchodem Ježíše Krista. Jedná se o křesťanskou teologii v čisté podobě. Takový článek by nás nepřekvapil v jakémkoli křesťanském časopisu jakékoli doby.

F. Ježek: Mystika – umění královské

Na Eckhartovo kázání navazuje článek F. Ježka o mystice z praktického hlediska. Bohužel se mi nepodařilo zjistit, kým tento autor je. V celém Logosu je autorem pouze tohoto jediného článku a ani v další ediční činnosti časopisu o něm nenalézám zmínku.

Autor v tomto článku rozebírá mystiku z několika úhlů pohledu. Vždy má však na mysli především mystiku křesťanskou, byť na počátku tvrdí, že mystika je cestou k plnému pochopení jakéhokoli náboženství.

Pierre de Lasenic: Egyptská kniha mrtvých.

Úvodní článek dvojčísla 2-3 druhého ročníku. Nám již známý autor zde velmi odborným způsobem rozebírá egyptskou Knihu mrtvých. Používá k výkladu moderní poznatky egyptologie a snaží se vysvětlit základní pojmy egyptského zásvětního kultu. Představuje čtenáři několik mýtů, na kterých se snaží ukázat komplikovanost a členitost textů, které řadíme do Knihy mrtvých.

Mistr Eckhart: O věčném mládí naší duše. Kázání ohl. Luk. 7,14.

Ve stejném čísle jako článek výše se nachází druhý a poslední článek mistra Eckharta v Logosu. Jedná se o další kázání na konkrétní biblický verš. Hovoří o síle božské části v člověku a o cestě k jejímu poznání.

---

⁴⁸ SOKOL, Jan, ed. *Mistr Eckhart a středověká mystika*. 2. rozš. vyd. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-414-7.

[Srdce starého a nového člověka Ze starého rukopisu upravil B. Hradečný](#)

Zajímavý článek zabývající se vyobrazením a popisem metaforického vyobrazení lidského srdce se nachází v dvojčísle 7-8 druhého ročníku. Text se zdá být čistě teologickou polemikou, ve které proniká jednotlivými úrovněmi srdce až do jeho nejhlubšího nitra. Autor sám je znám především jako akademický malíř. Dodnes jsou populární pohlednice s jeho krajinkami. V Universalii se velmi aktivně činil. Působil zde také jako člen výboru.

[Pierre Lasenic: Prakultura Ostrova Velikonočního](#)

Další článek známého autora. V tomto textu, který se nalézá v prvním čísle třetího ročníku autor nejdříve srovnává písmo hieroglyfického typu, které bylo na ostrově nalezeno, s hieroglyfy egyptskými. Shledává mnoho rozdílů, ale také základní společné prvky. Dále srovnává známé mýty a nachází zajímavé souvislosti (maorský sluneční bůh se jmenuje Ra, egyptský Re, aj.). Na konci vyslovuje hypotézu o možném kontaktu mezi původními obyvateli ostrova s indoevropskými kulturami.

[Dr. Oldřich Eliáš: Golem.](#)

Článek sleduje známou legendu o pražském Golemovi. Pracuje s hebrejskými texty, které důkladně cituje a snaží se tak objasnit zajímavou a komplikovanou látku na několika stranách. I tak je tento článek rozdělen na čtyři části postupně se objevující od prvního do čtvrtého čísla třetího ročníku. Autor sleduje, jak o Golemovi jednotlivé pověsti hovoří a snaží se přijít na původ slova Golem. Následně se zabývá postupy, které údajně popisují tvoření této mytické bytosti. Opět přitom cituje z kabalistických originálů.

Dr. Oldřich Eliáš vystudoval právnickou fakultu v Praze a živil se jako právník. Zároveň měl velký zájem o staré kultury. Hovořil a četl plynule hebrejsky, jeho studie, včetně té o Golemovi tak pracují s původními zdroji. Byl zakládajícím členem Universalie a předseda jejího Smírčího soudu – oficiální instituce mající na starost interní potíže společnosti.

[Dr. A. Löggell: Setovský princip v mystice](#)

Zajímavý text sleduje, jak Starý zákon hovoří o Adamových potomcích – Kainovi a Setovi. K Setovým synům klade počátek mystické zkušenosti, která však byla zachována pouze v Noemovi. Používá tedy biblický příběh a snaží se jednotlivými verši dokázat, že základní princip mystiky se nalézá v nejstarších biblických legendách. Tento článek se nachází v druhém čísle třetího ročníku.

Pod pseudonymem Dr. A. Löggel se skrývá jeden ze zakládajících členů Universalie, Doc. RNDr. Ferdinand Prantl. Ten byl zaměstnáním zoopaleontolog, v soukromí se však věnoval mystice a alchymii.

Čuang Tsi: Zrcadlo srdce.

Další z textů, který vychází z učení starých mistrů. V tomto případě Čuang Tsi – čínského myslitele 4. stol. př.Kr. Text se zabývá otázkou, jak správně vést život. Popisuje asketickou cestu zaměřenou na vlastní poznání, který však není zřeknutím se světa, nýbrž opatrným poznáním založeným na vnitřní disciplíně.

Smysl zařazení tohoto textu je nám patrný. Jedná se o „moudrost východu“, ve které se zároveň objevují prvky hermetického učení – poznej sama sebe. Jedná se o z textů druhého čísla třetího ročníku.

Stanislav Novák: Parsifal a Tristan

Druhé číslo třetího ročníku je námi sledovanými články nabitě. Tento i následující článek se v něm nalézají též. Obsahem tohoto stručného článku je úvaha o proměně Parsifala v Tristana v díle Richarda Wagnera. Používá operní příběh jako metaforu pro duchovní práci člověka. Autor tohoto článku mi však zůstal neznámý. Vím pouze že je uveden na seznamu členů Universalie a na zprávě z Valného shromáždění 6.1.1936 je uveden jako její jednatel společnosti a dohlížitel nad písemnými kurzy Svobodné školy věd hermetických.

Upnekhat: Učení o Brahmovi

Slovem Upnekhat je zde pravděpodobně myšlena část Upanišad⁴⁹. Tento text je koncipován jako rozhovor žáka Narda s učitelem Santkmarem. Žák se táže, jak dojít osvícení. Učitel mu předkládá hierarchicky uspořádané ctnosti, jejichž dodržováním se žákovi otevře cesta k osvícení.

---

⁴⁹ Staroindická literární díla nábožensko-filosofického charakteru představující součást hinduistické kulturně-duchovní tradice.

Čuang Tsi: Život

Další krátký text čínského filosofa se nachází ve čtvrtém čísle třetího ročníku. Jeho téma je podobné jako u textu výše – jedná se tedy o rady, jak vésti život, aby byl duchovně plný. Vrcholem tohoto způsobu života je návrat do původního stavu člověka, ve kterém byl „pomocníkem nebes.“

Stanislav Novák: Cesta Universalismu

Další z textů, který vyjadřuje sebepojetí Universalie jako cesty syntézy. Autorem je opět mnou nenalezený Stanislav Novák. Proslovuje zde ke čtenáři poselství o nezbytnosti syntézy, jako jediné neortodoxní cesty poznání. Doslova zde praví: „*Supremace lidské duše dochází vyjádření v cestě universalismu. Universalismus jako směr má i svoji cestu... Její mírou jest oběť. Syntéza jest metodou její reintegrace.*“ Neodsuzuje tělesné založení člověka. Naopak jej chápe jako nezbytnou součást poznání světa.

Článek od jednoho z funkcionářů společnosti nám může opět naznačit, jak významné místo syntéza v duchovním životě členů Universalie zaujímala. Tento článek můžeme chápat jako osobní vyjádření autora. Nachází se však na první straně dvojčísla 5-6 třetího ročníku. Na tomto místě se většinou nalézají zprávy přímo oslovující čtenáře, či články, kterým je přikládána velká váha.

Krišnamurti: O lidském štěstí.

První článek sedmého čísla třetího ročníku. Autorem je známý indický básník a filosof, považovaný za jednoho z velikých myslitelů 20. století – Krišnamurti (1895-1986). Jeho dětství bylo spojeno s theosofií, neboť jej vychovávala presidentka této organizace – Anie Besantová. On se však brzy odvrátil nejen od theosofie, ale od veškeré organizované formy náboženství.

Tento text je opět návodem, jak žít život, tak aby byl naplněn. V člověku rozpoznává tři části – rozum, duši a tělo. Všechny dle něj musí být v harmonii a štěstí musí být jejich hlavním cílem. Zavrhuje všechny tradice, neboť prý jen láska může vést k harmonii. „*Tak jako užitek deště mají jen ti, kteří pole obdělali a plevely zbavili, tak musíte i vy, chcete-li se s milovaným sjednotit, odstranit všechny komplikované myšlenky, tradice a úzké názory. Jsou plevellem, usmrcujícím porozumění.*“

Čuang-Tsi: Pravý člověk a Smysl

V posledním čísle třetího ročníku nalezneme ještě jeden článek čínského myslitele. Zabývá se v něm postavením člověka a přírody. Hovoří tu o původní podobě lidství, která měla být nezkažena hříchy člověka. Vyjmenovává způsob, jakým „lidé pravěku“ žili a dává je za příklad každému, kdo chce dosáhnout opět stejného stavu. Dává tak další návod, jak vést svůj život. Text končí popisem božích vlastností, který bychom mohli nazvat monoteistickým: *„To je smysl: on je dobrotivý a věrný ale neprojevuje se v jednání a nemá vnější postavy. Můžeme Ho sdělit, ale nemůžeme Ho uchopit. Můžeme Ho dosáhnout, ale nemůžeme ho vidět. On je nezrozený sám v sobě, Kořenem. Dřív než nebe a země byly, byl On od věčnosti. Duchům a Bohům propůjčuje Ducha, nebe a zemi stvořil. Byl před vším časem a není vysoký, je mimo veškeren prostor a není hluboký. Předcházel povstání nebes a Země a není starý. Je starší než nejstarší pravěk a není starcem.“*

P. Lasenic: Hermetická syntéza.

V prvním čísle čtvrtého ročníku nalezneme tři články, které odpovídají našim kritériím. Uvedeno je tímto článkem P. Lasenica. Jak již název napovídá, hovoří o hermetismu jako o syntéze několika různých odvětví. Nejprve jednotlivá představuje, poté staví hypotézu, podle které je hermetismus syntézou vědy a umění. Umění navíc staví na hranici poznání artikulovaného a nedefinovatelného. *„Člověk k člověku mluví řečí, člověk k Absolutnu a Absolutno k člověku uměním“.*

Elifas Lévi: Úvod do kabbaly.

Druhý článek prvního čísla čtvrtého ročníku. Autora tohoto článku můžeme řadit k tradičním autorům hermetismu. Elifas Lévi (1810-1875) byl francouzským myslitelem a popularizátorem hermetických věd. Tento text je rozdělen do čtyř částí, které se nacházejí v po sobě jdoucích číslech. Je uveden příběhem katolického konvertity k judaismu – Dona Balthasara Orbio. Ten o svém přestupu sepsal spis, následně vydaný ve francouzštině pod titulem „Israel vengé“. Tvrdí zde, že proniknul do tajů judaismu. Lévi mu tímto textem odpovídá na jeho kritiku křesťanství a ptá se, zdali skutečně proniknul do tajů židovství. V následujících částech popisuje základy kabaly. Příběh zde tak stojí jako řečnická figura, která má činit četbu zajímavější.

Vlastimil Holý: O uskutečnění Boha.

Tento článek je přetištěným záznamem přednášky pro Universalii Vyšel dokonce knižně nákladem v Universalii ve stejnojmenné knize tohoto autora v roce 1938. Článek je rozdělen do dvou částí, otištěných v prvním a druhém čísle čtvrtého ročníku.

Článek je osobním vyjádřením autora. Představuje jeho pohled na poznání Božího díla. Přináší kritiku některých základních pohledů velkých náboženství. Používá východních termínů (mája, nirvána, ...⁵⁰), považuje však Krista za cestu k vykoupení. Kombinuje tedy východní terminologii s křesťanským myšlením. I to se však snaží překročit. Vyzívá k plnému životu v Bohu, nikoli k polovičatým činnostem. Článek by se dal s trochou nadsázky považovat za katechismus náboženství Universalie, pokud by něco takového bylo.

F. Koněrza: Náboženství – věda – hermetismus

Autor na začátku tohoto článku konstatuje, že v historických dobách nebyli od sebe náboženství, věda a magie odlišné. Vladaři v sobě mnohdy slučovali funkce nejvyšších kněží, a součástí jejich náboženství byly i silné magické tendence. Lituje tohoto rozkolu a tvrdí, že úkolem člověka by mělo být opět sloučit tyto nyní rozdílné kategorie blíže k sobě. Podle toho by poté bylo třeba užívat zákony absolutního poznání jako vzor pro zákony lidské. Zavržením všech teorií a relativních poznání by měl člověk docházeti poznání absolutnímu. Nezavrhuje empirické poznání, naopak vyzívá k jeho hlubšímu pochopení: „*Podrobným zkoumáním těchto věd dospějeme k poznání zákonů a tím k pravdě, k poznání všech věcí mezi nebem a zemí.*“

Omar-ibn-Chajjám: Epigramy

Další z článků citující autority minulosti. V tomto případě se jedná o perského matematika, astronoma, básníka a filosofa – Omara Chajjáma (18. května 1048 Nišápúr – 4. prosince 1131). Tento text je úvodním článkem prvního čísla pátého ročníku. V tomto Logosu se nachází unikátní překlad 24 epigramů ze sbírky Rubaiyat, které jsou zde přeloženy vůbec poprvé do češtiny. Text přeložil Dr. Arvéd Smíchovský. Bohužel není

---

⁵⁰ Mája – příčina utrpení člověka, Nirvána – vyhasnutí plamene, tj. konec veškerých strastí.

uvedeno, z kterého jazyka překládal. Tento překlad by jistě stál za srovnání s jiným modernějším. To však přesahuje rámec této práce.

Autor epigramů ve veršované podobě kritizuje chrámovou zbožnost. Tvrdí, že ani v mešitě, synagoze ani v jakémkoli chrámu, ani v Kaabě člověk klidu duše nedojde. Ten lze nalézt jen v sobě samém s pomocí Boží milosti.

Elifas Lévi: Klasikové kabbaly

Další článek autora, jehož mnozí považují za největšího klasika novověkého hermetismu. V tomto článku, rozděleném do tří prvních čísel pátého ročníku, autor představuje Talmud⁵¹ a hovoří o tradici kabaly v klasickém judaismu. Staví se proti doslovným výkladům a představuje několik málo autorů, jež svá díla čerpají z Mišny⁵² – podle autora jediného pravého Talmudu.

Sv. Tomáš Akvinský: Modlitba za dar moudrosti.

Další dílo klasika, tentokrát církevního otce katolictví. Tomáš Akvinský (1225–7. března 1274), teolog, filosof, vrcholný představitel scholastiky. Na první straně třetího čísla pátého ročníku se nachází jeho Modlitba za dar moudrosti. Svým obsahem je hermetikům jistě velmi blízká. Lze ji zde uvést celou:

„Nevýslovný Stvořiteli, jenž z pokladů moudrosti Své Jsi vyvolil tři hierarchie andělů a umístil je podivuhodným řádem nad nebe plamenná a jenž tak skvěle Jsi uspořádal oblasti vesmírů, Tebe, jenž právem se nazýváš pramenem světla a moudrosti a Počátkem Nejvyšším, prosím, rač osvítiti můj rozum paprskem Své záře, vysvobod' mne z dvojí temnoty v které jsem se zrodil, z temnoty hříchu a nevědomosti“ Ty, jenž uděluješ dar výmluvnosti dětem, učiň bohatou moji mluvu a vylíj na rty mé milost Svého požehnání. Dej mi důvtip k pochopení, paměť k pamatování, metodu a snadnost v učení, bystrost při výkladu a jemnost slohu. Bud' při mně, když začínám, řid' moji práci a korunuj konec. Skrze Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

---

⁵¹ Soupis rabínských diskuzí týkajících se židovského zákona a etiky.

⁵² První a původní část Talmudu. Napsána ve 2.stol.n.l. Soubor rabínských spisů a anonymní tradice, na kterou další části Talmudu navazují a odkazují. (Další části – Gemara, Berajta)

Bedřich Lubina: Tělo a krev

Zajímavý článek s jistou uměleckou úrovní od mě neznámého autora. Článek je celý otištěn v kurzívě. Dal by se nazvat chvalozpěvem na Boží stvoření. Jedná se o jakýsi mysticko-teologický kompilát, který se neodkazuje ke konkrétnímu náboženství, avšak užívá slovník všech. Viz drobná ukázka:

„Hle, - květy Křišňů, Buddhů a Kristů! Ačkoliv je ruce krví opilých trhají, přece jen oblažují dále své bližní nádhernou vůní spásy. Jako pod ranami klesající santálové stromy – zalévají mízou své lásky ničící je ostří. Jsou pluhy, kterými nejvyšší Oráč na planetách převrací brázdy dějin k novým žnám života...“

Elifas Lévi: Zázrak a víra

Další text již představeného autora. Představuje zde základní principy, na kterých by měla stát katolická církev. Staví k sobě rozum a víru a ptá se na jejich vztah. Kritizuje církevní rozkol, a nakonec přidává poměrně aktuální proroctví, ve kterém předvídá zánik evangelia a jeho znovunalezení kolem roku 2000. *„Předpokládejme, že futurismem, aneb nevím, jaké náboženské a sociální blouznění ovládne svět, že Evangelium bude zapomenuto, a že jednoho dne nějaký genius je objeví a bude kázati! Jaké světlo! Jaký pokrok! Jaká revoluce mravů! Když lidé jsou unaveni pravdou, lež připadá jim jako pravda; avšak až se jim zhnusí lež, jak nadšeně se vrhnou k pravdě!“*

Yoga Velkého Symbolu. Podle tibetských originálů zpracoval Christoforus Drtikol

Následují dva články velmi známého autora, který zde vystupuje pod pseudonymem Christoforus. Není jim nikdo jiný než František Drtikol (3. března 1883 Příbram – 13. ledna 1961 Praha) – jeden z nejúspěšnějších českých fotografů aktu, aktivní buddhista a člen Universalie⁵³.

Jedná se o dva překlady klasických tibetských originálů. Yoga Velkého symbolu popisuje praxi buddhistické školy Drukpa Kargyud. Byla sepsána jejím vůdcem – Padma Karpem. Byla velmi oblíbenou Drtikolovou knihou, neboť v ní údajně poznal cestu, po

---

⁵³ KALACĚ, Petr, *„Stručná historie české esoterické scény od konce 19. století do roku 1989.“* Zatím nevydáno.

kteře sám kráčel. Logos tomuto textu věnuje bohatých 14 stran. Jedná se tak o nejdelší souvislý text, který se kdy v Logosu vyskytnul.⁵⁴

Text sám je souborem různých cvičení, moudr, a doporučení pro vedení života. Je rozdělen do několika ucelených statí. Čísluje odstavce 1-126, plus se zde nalézá doslov. Text je ucelený a ve svých doporučeních velmi praktický.

Stezka „Nadsmyslné moudrosti“ Podle tibetských originálů zpracoval Christoforus Drtikol

Druhý z Drtikolových překladů uvedených v Logosu. Tentokrát se tu nachází i dvoustránkový úvod k překládanému textu. Dle něj je text základním shrnutím buddhistického učení o Prázdnotě. Text je značně kratší než předcházející, má tři strany. Odstavce jsou opět číslovány 1-22. Za samotným překladem je ještě dvoustránkový doslov, ve kterém jsou vybrané pasáže lamy Kazi Dava Samdupa, které se k tomuto textu vztahují.

A. Trčka: Tibetská kniha mrtvých

Obsáhlá, téměř sedmnácti stránková studie tibetské Knihy Mrtvých se nachází v sedmém čísle pátého ročníku. Popisuje její dělení na tři části a vypisuje některé její pasáže, které doprovází vlastním komentářem. Snaží se o její moderní výklad s přihlédnutím k psychologii. Srovnává její text s texty jiných autorů, například Angela Silesia, Komenského, Kanta, Freuda ale i s Novým Zákonem a tak dále. Jedná se o obsahově nejdelší článek v Logosu. Je napsán s poměrně velkou erudicí. Autor vydal v nákladu Universalie svůj vlastní překlad celé tibetské Knihy mrtvých⁵⁵. Ten je velmi silně upravenou verzí překladu Františka Drtikola, který však již neměl prostředky na vydání svého překladu. O Aloisovi Trčkovi se mi bohužel nepodařilo dohledat žádné další údaje.

---

⁵⁴ Nejdelší je studie Tibetské knihy mrtvých uvedená o dva články níže. Ta je však rozdělena do dvou čísel.

⁵⁵ TRČKA, Alois - *Bardo Theodol: tibetská kniha mrtvých* / Přel. a pozn. opatř. A. Trčka, Praha, Universalia 1938

Čuang Tsi: Odvislost od poměrů

Opět text čínského filosofa, ve kterém se staví proti ulpívání na pozemských starostech, které podle něj nikdy nevedou ke štěstí. Nachází se v osmém čísle pátého ročníku.

Čuang-Tsi: Prostrannost

V prvním čísle šestého ročníku se nachází krátký, zhruba čtvrt-stránkový text stejného autora. Obsahuje životní radu a varování před sobectvím „*samovůle*“.

A. Trčka: Jogin rozmlouvá s Evropanem

Další, poměrně obsáhlý text Aloise Trčky se nalézá v prvním čísle šestého ročníku. Příběhovou formou napsaný text, který si klade za cíl představit čtenáři základní i pokročilé prvky jógu a jeho základní texty.⁵⁶ Srovnává je zde s křesťanstvím. Pro jogínskou praxi přináší až nečekaně praktické rady. Například zde: „*Očista vnitřního těla: vypijte sklenici vody a vyprázdněte střeva! Také to je důležité! Je-li tělo plné, nelze meditovati. Trpíte-li zácpou, jezte večer ovoce. Před meditací neberte projímacích prostředků, ježto trávící šťávy nesmí býti rušeny. Jenom voda se smí pít. Když se nedostaví včas strávení pokrmů a stolice, raději nemeditujte! To je pravidlem: nemeditovati, dokud nenastala vnitřní očista těla. Myslím, že celá řada „mystických zážitků“ jistého druhu má svůj původ ve zkaženém žaludku, aneb v nečistých šťávách.*“

J.A. Trčka: Hymnus života a osvobození Jogina Milarepy

Další článek J.A. Trčky. Tento je značen jako článek na pokračování. K žádnému pokračování tohoto článku však již nedošlo. V čísle 2-6 šestého ročníku se tak nachází pouze první, šesti stránková, část. Ze začátku tu vysvětluje, co vlastně obnáší stav *samadhi* – čili stavu buddhistického osvícení. Následně se věnuje různým tibetským a indickým duchovním, které označuje za zasvěcené. Popisuje, jak se člověk k tomuto zasvěcení dostat a jak má člověk dosahující zasvěcení konat. Tím končí úvodní text. Pokračování se zde již neobjevuje.

---

⁵⁶ Jógu je možné překládat v mužském i ženském rodě.

Čuang Izi: Přemožení pochybnosti

Poslední text tohoto čínského mudrce. Konstatuje, že pokud se chceme zbavit pochybností o naší existenci, je třeba učinit z poznání nutnost. Neboť jen ve stavu nutnosti jsme schopni dostat se do stavu „nepochybnosti“.

P. Lasenic: Esoterismus sanskritu

Poslední článek tohoto autora v Logosu. Text je rozdělený do pěti po sobě vycházejících čísel počínaje číslem 7-8 šestého ročníku až do samotného konce Logosu – 3-4 čísla ročníku sedmého. Celkově zabírá zhruba 13 stran textu. V první části představuje sanskrit v historii. Hovoří o jeho významu pro Indii a její náboženství. Následně rozebírá jeho gramatiku a způsob četby. Tvrdí zde, že znaky písma samy mají vliv na myšlenkový proces člověka, který je užívá, a definují tak rámec jeho uvažování. V další části následuje gramatický a etymologický rozbor slov s přihlédnutím k jejich zvukomalbě. Pracuje s kořeny slov a představuje slova významově i foneticky podobná. V poslední části se zabývá védami a jejich rozdělením. Poslední část není označena jako „dokončení“, proto se dá předpokládat, že mohly být plánovány další pokračování.

J. Kladenský: Jakub Böhme, filosof a mystik

V tomto článku z dvojčísla 7-8 šestého ročníku se autor pokouší přiblížit život a učení známého křesťanského mystika Jakoba Böhmeho. V úvodní části popisuje jeho komplikovaný životní příběh. Následuje základní seznámení s obsahem jeho učení.

O autorovi článku se bohužel nepodařilo dohledat žádné informace.

Jogin Milarepa: Píseň jistoty

První ze tří textů tohoto mudrce, které se v Logosu nacházejí. Jedná se o píseň, kterou Milarepa sám sobě představuje svou důvěru ve vlastní odvalu. Text uvádí dvojčíslu 9-10 šestého ročníku.

Milarepa (Milaräpa, 1040-1123) byl uznávaný a respektovaný tibetský jogín a básník. Život věnoval poznání sebe sama a údajně dosáhl osvícení. Své učení předával

mnoha žákům. To je dodnes oblíbené jak v místě svého vzniku, tak díky transferu v západních kulturách.⁵⁷

Jakub Böhme: Klíč k pochopení božských tajemství. Přeložil a poznámkami opatřil J. Kladenský

V tomto textu Böhme předkládá čtenáři návod, jak dojít ke zření Boha. Doslovně: „*Kdo by chtěl v sobě dojít ke zření Boha a kdo by chtěl v Kristovi mluvit s Bohem, říd' se tímto postupem, neboť tak dosáhneš svého cíle.*“ Jeho ambice tak byly nemalé. Na dalších řádcích popisuje 18 kroků, jak popsaného docílit. Každý bod postupu je opoznámkován překladatelem. Ve stručnosti jsou těmito body sebepoznání, sebekritika, vůle, Boží milost, trpělivost, horlivost, touha, život dle evangelia, pokora, stálost, a další. Vidíme tak, že se jedná o poměrně obecné rady, jak vésti život. Text je rozdělen do dvou po sobě jdoucích čísel. Původně vyšel 9. února 1623.

Jacob Böhme (1575, Alt-Seidenberg u Görlitz – 17. listopadu 1624, Görlitz), křesťanský mystik a filosof. Je znám pro svou „přírodní“ filosofii. V díle tematizuje dualitu dobra a zla jako přirozené součásti Božího stvoření.⁵⁸

Jogin Milarepa: Píseň osvícení

Druhý z textů tibetského mudrce. V tomto případě uvádí první číslo posledního – sedmého – ročníku. Popisuje v ní šestice různých překážek, které stojí člověku v cestě k osvícení a šestice různých blažeností, které mu mají naopak pomáhat.

Tajemství zlatého květu. (Čínská kniha života.)

Úryvek ze starého taoistického textu v prvním čísle sedmého ročníku. Je zde otištěna kapitola s číslem 1. – Nebeské vědomí. Zdá se, že by měl text pokračovat, avšak v dalších číslech Logosu se již nevyskytuje. Do zákazu Logosu a Universalie také zbývají již jen měsíce a dvě čísla časopisu. Samotný text na dvou stranách představuje moudrost čínských mudrců. Zabývá se opět správným vedením života.

---

⁵⁷ *Lexikon východní moudrosti: buddhismus, hinduismus, taoismus*, zen. Přeložil Jan FILIPSKÝ. Olomouc: Votobia, 1996. ISBN isbn80-7198-168-0.

⁵⁸ MATOUŠEK, Jaroslav. *Jakub Böhme: filosof-mystik doby reformatiční : jeho život, spisy a učení*. 2., upr. vyd. Praha: DharmaGaia, 1997. ISBN 80-85905-34-5.

Jogin Milarepa: Píseň o bytí a nebytí věcí

Poslední mnou sledovaný článek je úvodní text druhého čísla sedmého ročníku. Jedná se opět o Milarepovu píseň, popisující, jak věci zanikají v tom, z čeho vzešly.

„Když povstávají hrom, blesky a mraky, vznikly z oblohy, a když mizí, zmizí v obloze!

...

Když povstane živé poznání sama sebe, osvícení sama sebe, osvobození sama sebe, vznikly z ducha samotného, a když mizí, zmizí, zmizí v Duchu!

...

Resumé

Z uvedeného výčtu článků je tedy patrné, že obsah zaměřených na náboženskou tematiku je velmi široký. Tento výčet čítá 42 článků, z toho 12 článků má tematiku křesťanskou, 7 textů o čínské spiritualitě, 6 článků indické spirituality, 4 články buddhistické, 4 články s judaistickou tematikou a 6 článků týkajících se přímo universalismu. Nalezneme zde také po jednom článku egyptské a muslimské spirituality a jeden s tematikou religiozity Velikonočního ostrova.

Složení jednotlivých čísel se také velmi proměňuje. Zatím co do zhruba sedmého čísla pátého ročníku převládají texty křesťanské, dále je větší prostor věnován východním náboženstvím. Také nejdelší a druhý nejdelší text – studie Tibetská kniha mrtvých od Aloise Trčky (17 stran) a Yoga Velkého Symbolu (14 stran) patří svým obsahem k textům o východním náboženství. I z toho vidíme, jak velký rozsah byl těmto proudům v časopise poskytnut. Z posledních 15 námi sledovaných článků je 13 „východních“, zatímco v prvních 27 se nacházejí pouze čtyři. Obsahová proměna je tak velmi nápadná. Tato tendence je však patrná i v jiných časopisech s podobnou tematikou. Jedním z důvodů je sílící tlak německé Říše, která se snažila potírat prvky křesťanské a samozřejmě židovské spirituality. Východní náboženství nebyla explicitním cílem nacistických represí. Sedmé číslo pátého ročníku vychází v průběhu září 1938 a po něm se žádné judaistické články nevyskytují.

Značný je také počet historických textů. Nalezneme jich zde 19. Časově pokrývají dlouhé období od textů Milarepy (1040-1123) po Eliphase Léviho (1810-1875). Ostatní články jsou původní studie či úvahy členů Universalie.

Podíváme-li se také na obsahy těchto textů, mnohé z nich popisují způsoby, jak dosáhnout plného duchovního života. Z křesťanských je to například text Jakuba Böhmeho: Klíč k pochopení božských tajemství, z indických text Aloise Trčky: Jogin rozmlouvá s Evropanem, z tibetských Drtikolův překlad Yogy Velkého Symbolu či O uskutečnění Boha – text s universalistickým charakterem od Vlastimila Holého. Logos tak představuje mnohé z dogmatických textů, ale s jejich dogmatem se neztotožňuje. Pouze jej představuje, ale nebere jej za vlastní. Přináší pohledy různých světových náboženství a nechává na čtenáři, jaký postoj k nim zaujme. Tím dokonale naplňuje onu definici synkretického náboženského hnutí.

Vybírá si texty, které považuje za podstatné a představuje je svým čtenářům. Nestranně využívá dostupných textů ke sdělení sledovaných informací.

Závěr

V této práci bylo mou snahou zjistit, zda se dá společnost Universalia považovat za hnutí alternativní religiozity. Jak je z rozboru duchovních článků hlavního komunikačního média – časopisu Logos – patrné, Universalia naplňuje jejich obsahem danou definici takového hnutí. Byť je Universalia organizovaným spolkem s jasně danou strukturou, je to struktura pouze organizační, nikoliv prakticky duchovní. Naplňuje tím tedy definici alternativní náboženské společnosti tak, jak jsem ji stanovil v úvodu této práce. Nachází se také mimo prostor oficiálního náboženství. Přestože mnoho členů Universalie žilo aktivním náboženským životem v některé z legitimních církví a přijímá jejich učení za vlastní, Universalia stojí mimo jakoukoli doktrínu či duchovní institucionální kontrolu. Naopak čerpá z různých duchovních směrů svých členů a poskytuje jim synkretický pohled na ostatní tradice. Nechává tak na nich, jaké stanovisko k článkům, ale i ke svému duchovnímu směřování, zaujmou. Tím také naplňuje definici alternativního náboženského hnutí. Navíc v ní neprobíhá žádná sociální kontrola členů.

Samotní autoři Logosu byli mnohdy excentrickými, přesto velmi zajímavými postavami. Jak je z uvedeného jmenného seznamu členů v příloze patrné, že velké množství z nich bylo vysokoškolsky vzděláno. Navíc většina z autorů, kteří byli považováni za capacity ve svém oboru, byla zároveň členy Universalie (z výše nezmíněných například také František Bardon, Karel Weinfurter, Theofanus Abba, Emanuel Lešetický z Lešehradu či Karásek ze Lvovic). Z toho je patrné, jak důležitou platformou Universalia pro svůj okruh zájemců byla. Mnozí z jejích členů byli aktivně činní v politice, působili v odboji a někteří za to zaplatili životem, tak jako zmíněný Dr. Jan Kefer, či PhMr. Evžen Běhounek, který zemřel na barikádách při Pražském povstání. Autoři výše zmíněných textů představovali pro okruh svých posluchačů a čtenářů výrazné postavy směřující jejich duchovní život. Přesto nikdo z nich nepůsobil jako duchovní vůdce.

Mnozí z nich však také byli kolaboranty. V této souvislosti nelze nezmínit jméno Jiřího Arvéda Smíchovského, JUDr., PhDr., ThDr. (1898-1951)⁵⁹. Aktivního kolaboranta s nacisty, na jehož udání zahynulo mnoho z jeho údajných přátel. I přes svůj pokus kolaborovat také s komunistickým režimem, umírá za nejasných příčin ve vězení.

Z historického kontextu hermetismu se také zdá jako podložená hypotéza, že alternativním duchovním proudům se daří především v obdobích krizí velkých tradičních náboženství. Napovídá tomu rozmach těchto proudů v krizi antických náboženských hodnot v prvních stoletích našeho letopočtu, poté rozmach v období renesance a náboženského schizmatu, souvisejícího se vznikem protestantských církví, a také v době sekularizace devatenáctého a dvacátého století. Ve všech těchto případech je patrný vzestup těchto alternativních duchovních proudů. Toto téma by si však zasloužilo více pozornosti k vyvození patřičných závěrů.

V této práci jsem ukázal a podložil, že spolek Universalia poskytoval svým členům možnost synkretického pohledu na duchovní život. Svou činností naplňoval stanovené předpoklady pro to, abychom jej mohli označit za spolek alternativní spirituality či za alternativní náboženské hnutí. Práce také představila autory článků, které měli čtenářům poskytnout širší pohled na duchovní systémy různých kultur.

Byť je toto téma velmi široké, snažil jsem se vyčerpat veškeré podstatné informace z dostupných zdrojů a podařilo se mi přinést některé zdroje nové. Pro tuto práci jsem zpracoval kompletní bibliografii časopisu Logos, která dosud není nikde uvedena. Poskytuji zde také nejširší z dostupných seznamů členů Universalie, pro případné další badatele. Vyskytuje se zde také, pokud vím, nejpřesnější seznam literatury vydaný společností Universalia. Pro účely této práce jsem pořídil také kvalitní digitální fotokopii kompletních vydaných archů Encyklopedie okultismu, filosofie a mythologie i s obálkami ze soukromého archivu badatele a historika hermetismu Bc. Lukáše Loužeckého.

Zároveň z analýzy článků vyplývá, že je časopis Logos komunikační platformou Universalie, neboť je to jeden z několika způsobů, jakým ona komunikuje se svými členy.

---

⁵⁹ Této osobě se věnuje studie POLÁČEK, Jan. *Malostranský ďábel: život a smrt mága dr. Smíchovského*. Praha: Plus, 2016. Objevené portréty. ISBN 978-80-259-0539-5. Tomuto autorovi se věnuje také badatel Jiří Padevět.

Právě díky široké členské základně se stává hlavním komunikačním prostředkem, neboť osobní setkání i dopisování jsou při tak velkém počtu členů velmi složité. Díky časopisu dokáže Universalia oslovit všechny aktuální i potencialní členy a sdělit jim informace, které potřebuje. Ať už se jedná o praktické záležitosti ohledně schůzek členů, případně fungování celé společnosti (nalezneme zde výroční zprávy, zprávy ze schůzek vedení společnosti aj.), tak věci praktické, jako je výuka, představení duchovních tradic či recenze vydaných knih a aktuality. Byť se jedná o komunikaci jednostrannou, každý z členů měl právo do časopisu přispívat, pokud byl jeho příspěvek schválen.

Zmíněné závěry jasně dokazují, že Universalia je spolkem alternativní spirituality. Zároveň však nevytváří kvazi-církevní strukturu, neboť je velmi propustná a nedisponuje žádnou mírou sociální kontroly. Její členové jsou členy různých oficiálních náboženských hnutí, nejsou však dogmatiky. Naopak poskytují ostatním vhled do svých činností a duchovních směrů. Mají tedy různou církevní příslušnost a také různé politikum. Z rozboru textů jasně vyplývá, že si členové této skupiny vybírají napříč principy, filosofiemi i náboženstvími. Vytvářejí tak funkční synkretickou strukturu, jaká u nás do té doby nemá obdoby.

Ukazuje se tak, že Universalia je příspěvkem do složitých dějin prolínajících se komunit – potvrzuje jednoznačně to, že mohou jít napříč různými typy identit. Této scéně by tak měla být věnována větší pozornost, neboť spoluvytváří spektrum českého duchovního a společenského života.

Literatura

BARGEBUHR, Frederick P. *Ibn Gabirol*, *Encyclopædia Britannica*, Encyclopædia Britannica, inc. [vid. 30.5.2018], <https://www.britannica.com/biography/Ibn-Gabirol>

ČECHUROVÁ, Jana. *Čeští svobodní zednáři ve XX. století*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-122-1.

FRAZER, James George. *Zlatá ratolest*. Přeložil Erich HEROLD, přeložil Věra HEROLDOVÁ-ŠŤOVÍČKOVÁ. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, c2007. ISBN 978-80-7380-017-8.

HÁJEK, Josef. *Ekonomická situace dělníků společnosti ASAP v Mladé Boleslavi za Velké hospodářské krize v letech 1929-1934*. Bakalářská práce. Praha: FHS UK, 2010

CHLUP, Radek. *Corpus hermeticum*. Praha: Herrmann, 2007. ISBN 978-80-87054-09-3.

JŮNA, Martin. *České tajné společnosti I: Studie o životě a smrti doktora Jana Kefera*. Jindřichův Hradec: Epika, 2013. ISBN 978-80-87435-32-8.

JŮNA, Martin. *České tajné společnosti IV.: Universalia*. Martin Jůna, Jindřichův Hradec: 2018. ISBN 978-80-88015-65-9.

JŮNA, Martin. *Studie o baronech Leonhardi ze Stráže nad Nežárkou*. Jindřichův Hradec: Martin Jůna, 2013. ISBN 978-80-905635-0-6.

JŮNA, Martin a Jan JŮNA. *Studie o životě a smrti hraběte de la Cámary*. Jindřichův Hradec: Epika, 2011. ISBN 978-80-87435-18-2.

KALÁČ, Petr, „*Stručná historie české esoterické scény od konce 19. století do roku 1989.*“ Zatím nevydáno.

Lexikon východní moudrosti: buddhismus, hinduismus, taoismus, zen. Přeložil Jan FILIPSKÝ. Olomouc: Votobia, 1996. ISBN 80-7198-168-0.

MAJOR, Ladislav a Milan SOBOTKA. *Světónázorový význam Descartovy přírodní filozofie*. Praha: Univerzita Karlova, 1977. Acta Universitatis Carolinae, 67 (1977).

MATOUŠEK, Jaroslav. *Jakub Böhme: filosof-mystik doby reformační: jeho život, spisy a učení*. 2., upr. vyd. Praha: DharmaGaia, 1997. ISBN 80-85905-34-5.

MCGUIRE, Meredith B. *Religion: The Social Context*. 5th ed. Belmont (CA): Wadsworth, 2002. ISBN 0534541267.

- MCLEOD, Hugh. *Sekularizace v západní Evropě (1848-1914)*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. Dějiny a kultura. ISBN 978-80-7325-161-1.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Novodobý český hermetismus*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Eminent, 2009. ISBN 978-80-7281-327-8.
- NEŠPOR, Zdeněk R. *Příliš slábi ve víře: česká ne/religiozita v evropském kontextu*. Praha: Kalich, 2010. ISBN 978-80-7017-147-9.
- Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Praha: J. Otto, 1909.
- PAGEL, Walter. *Paracelsus: an introduction to philosophical medicine in the era of the Renaissance*. 2nd, rev. ed. New York: Karger, 1982. ISBN 380553518X.
- PLASS, David. *Historie martinistického řádu v Čechách* [online]. 2014. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/141773>. Vedoucí práce Martin C. Putna.
- POLÁČEK, Jan. *Malostranský ďábel: život a smrt mága dr. Smíchovského*. Praha: Plus, 2016. Objevené portréty. ISBN 978-80-259-0539-5.
- SOKOL, Jan, ed. *Mistr Eckhart a středověká mystika*. 2. rozš. vyd. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-414-7.
- YATES, Frances Amelia. *Giordano Bruno a hermetická tradice*. V Praze: Vyšehrad, 2009. Dějiny idejí. ISBN 978-80-7021-908-9.

Příloha 1 – Bibliografie časopisu Logos

Logos ročník 1, číslo 1

○ Prolog	1
○ Pierre de Lasenic: Úvod do esoterismu	2
○ Dr. Leopold Procházka: Bible a věda	3
○ Akad. malíř B. Hradečný: Klíč k alchymii	8
○ Stanislav Novák: Kapitoly z Hermetické matematiky	16
○ Jan V. Řebík: Universum – Vesmír, Země – Člověk	18
○ Literatura: Knihy redakci zaslané	23

Logos ročník 1, číslo 2

○ Hlas ticha	25
○ Dr. Jan Kefer: Élifase Léviho tři cesty k Absolutnu	26
○ P. de Lasenic: Teoretické a praktické poznámky o siderickém kyvadle	27
○ F. Kašpárek: Populární astrologie	30
○ Jan V. Řebík: Universum - Vesmír, Země – Člověk (dokončení)	34
○ Akad. malíř B. Hradečný: Klíč k alchymii (pokračování)	36
○ Stanislav de Guaita: Magické otroctví (Tarotová dvanáctka)	38

Logos ročník 1, číslo 3-4

○ Rabbi Salomon, syn Gebirolův: Vzývání absolutna (kabalistické mysterium)	41
○ Akad. malíř B. Hradečný: Klíč k alchymii (pokračování)	42
○ P. de Lasenic: Esoterní předpoklady k problému techniky pohybu a kvadratury	46
○ F. Kašpárek: Populární astrologie (pokračování)	49
○ Dr. Jan Kefer: Tři kapitoly z primitivní hermetické praxe	56
○ Josef Louda: Dějiny alchymie	58
○ Stanislav de Guaita: Magické otroctví (Tarotová dvanáctka)(pokračování)	61
○ Jan Novák: Sedm let Universalie	65
○ Josef Soumar: Stupně zsvěcení	68
○ Stanislav Novák: Kapitoly z hermetické matematiky (dokončení)	70

Logos ročník 1, číslo 5-7

○ Elifas Lévi: Modlitba zsvěcencova.	73
○ Akad. malíř B. Hradečný: Klíč k alchymii (pokračování)	74
○ A. R. Hanousek: Mandragora.	80
○ Stanislav Novák: Kvadratura kruhu.	83
○ F. Kašpárek: Populární astrologie	85
○ Stanislav de Guaita: Magické otroctví (Tarotová dvanáctka)(pokračování)	87
○ Aktuality.	110
○ Literatura.	112

Logos ročník 1, číslo 8-10

○ Pierre de Lasenic: Universalismus.	113
○ A. R. Hanousek: Mandragora. (Dokončení).....	114
○ Stanislav Novák: Kvadratura kruhu. (Dokončení)	116
○ F. Kašpárek: Populární astrologie (Pokračování)	119
○ Stanislav de Guaita: Magické otroctví (Tarotová dvanáctka)(Dokončení)	127
○ Theofil Kahle: Astrokabbalistika.	143
○ Aktuality.	146
○ Literatura. (Řídí Prof. C. Jar. Novák.)	148

Logos ročník 2, číslo 1, leden 1935(obálka B. Adámek: Dante)

○ Do druhého ročníku.	1
○ Stanislav de Guaita: Veliké tajemství smrti.	2
○ Vlastimil Holý: Mystický breviář.	7
○ Mistr Eckhart: Kázání.	9
○ F. Ježek: Mystika – umění královské.	11
○ Stanislav Novák: Kapitola zdánlivě neesoterní.	18
○ Nantur: Etická historie Svobodného Zednářství (Od Mistra Zednáře.)	20
○ Aktuality.	22
○ Literatura. (Řídí Prof. C. Jar. Novák.)	23

Logos ročník 2, číslo 2-3, únor–březen 1935 (obálka Symbolika evokace dle Egyptské knihy mrtvých. (Ke článku P. Lasenica.))

○ Monolog samoty	25
○ Pierre de Lasenic: Egyptská kniha mrtvých.	26
○ Mistr Eckhart: O věčném mládí naší duše. Kázání ohl. Luk. 7,14.	32
○ Jan Kefer: Theurgie.	34
○ Josef Louda: Postup práce na Velikém díle.	36
○ Dr. O. Eliáš: Parapsychologie.	40
○ P. Lasenic: Po stopách Atlantidy. (Přednáška, konaná na čl. schůzi „Universalie“ 16.1.1935).....	47
○ Dr. Hubert Mattern: Úvod do hermetismu.	55
○ Vlastimil Holý: Mystický breviář.	57
○ Frant. Jelínek: Kouzelný proutek, jeho činnost a hospodářský význam.	59
○ Stanislav de Guaita: Veliké tajemství smrti.	63
○ Aktuality.	67
○ Literatura. (Řídí Prof. C. Jar. Novák.)	70

Logos ročník 2, číslo 4-6, duben-květen-červen 1935 (obálka Patnáctý klíč Tarotu. (ke článku J. Soumara.))

○ Pierre de Lasenic: Mysterium Oběti. (Přednáška, konaná na čl. schůzi „Universalie“15.3.1935)	73
○ Dr. Hubert Mattern: Úvod do hermetismu.	79
○ Dr. Leopold Procházka: Bloud a mudřec.	84
○ Mystický výklad Smaragdové desky. Dle starých rukopisů upravil B. Hradečný.	89
○ Dr. Oldřich Eliáš: Spiritismus.	93
○ Pierre de Lasenic: O barvách se zvláštním zřetelem ke chromoterapii.	97
○ Vojtěch Kempfer: Astrologie v denním životě.	102
○ Josef Soumar: Klíč k Tarotu.	104
○ Vlastimil Holý: Život a nauka J. Krišnamurtiho.	108
○ Jan Kefer: Theurgie. (Dokončení.)	115
○ Stanistav de Guaita: Veliké tajemství smrti.	116
○ Aktuality.	133
○ Literatura.	134

Logos ročník 2, číslo 7-8, září-říjen 1935 (obálka Elifas Lévi dřevoryt R. Adámka)

○ Elifas Lévi: O věčném míru.	137
○ Pierre de Lasenic: Elifas Lévi.	140
○ Dr. Hubert Mattern: Úvod do hermetismu.	141
○ Dr. Oldřich Eliáš: Spiritismus. (Dokončení.)	143
○ Srdce starého a nového člověka Ze starého rukopisu upravil B. Hradečný.	152
○ Stanislav Novák: Princip ekvivalence.	154
○ Pierre de Lasenic: O barvách se zvláštním zřetelem ke chromoterapii. (Pokračování.)	156
○ Stanislav de Guaita: Veliké tajemství smrti. (Pokračování.)	161
○ Aktuality.	165
○ Literatura.	168

Logos ročník 2, číslo 9-10, listopad-prosinec 1935 (obálka Paracelsus)

○ Jaroslav Novák: Záhada Paracelsovy smrti.	169
○ Josef Louda: Rekapitulace velkého díla.	175
○ Vlastimil Holý: Mystický breviář.	178
○ Josef Soumar: Klíč k Tarotu. (Dokončení.)	185
○ Pierre de Lasenic: O barvách se zvláštním zřetelem ke chromoterapii. (Dokončení.)	188
○ Stanislav de Guaita: Veliké tajemství smrti. (Dokončení.)	193
○ Aktuality.	203
○ Literatura.	204

Logos ročník 3, číslo 1, leden 1936

• Čtenářům	5
• Paracelsus: O prodloužení života.	6
• Dr. Jan Kefer: Hermetický posismus. (Přednáška, konaná na čl. schůzi „Universalie“1.5.1935).	8
• Pierre Lasenic: Prakultura Ostrova Velikonočního.	14
• Dr. Oldřich Eliáš: Golem.	22
• Dr. Leopold Procházka: Výstražné proroctví lidstvu.	25
• Baudelaire: Umělé ráje, báseň hašiše (napříč vložený text mimo stránkování)	
• Aktuality.	29
• Literatura.	31

Logos ročník 3, číslo 2, únor 1936

• Pierre Lasenic: Magie v Maroku.	33
• Dr. Oldřich Eliáš: Golem. (Pokračování.)	22
• Dr. A. Löggell: Setovský princip v mystice.	40
• Čuang Tsi: Zrcadlo srdce.	42
• Stanislav Novák: Parsifal a Tristan.	44
• Upnekhat: Učení o Brahmovi.	45
• Dokumenty.	49
• Baudelaire: Umělé ráje, báseň hašiše (napříč vložený text mimo stránkování)	
• Aktuality.	50
• Literatura.	52

Logos ročník 3, číslo 3, březen 1936

• Dr. A. Löggell: Význam drahokamů v hermetismu (Kapitola kulturní historie.)	53
• Paracelsus: O prodloužení života. (Pokračování.)	59
• Stanislav Novák: Vznik magie.	61
• Vlastimil Holý: Mystický breviář.	63
• Dr. Oldřich Eliáš: Golem (Pokračování.)	65
• Aktuality.	73
• Literatura.	75
• Baudelaire: Umělé ráje, báseň hašiše (napříč vložený text mimo stránkování)	

Logos ročník 3, číslo 4, duben 1936

• Význam drahokamů v hermetismu. (Pokračování.)	77
• Elifas Lévi: Tajemství lidské ruky.	84
• I. Krischnamurti: Harmonie života.	85
• Dr. Oldřich Eliáš: Golem (Dokončení.)	89
• Jaroslav Dokoupil: Luna a život.	91
• Čuang Tsi: Život.	93
• Vojtěch Kempfer: Veliká noc.	94
• Aktuality.	95
• Literatura.	99

Logos ročník 3, číslo 5-6, květen-červen 1936

- Stanislav Novák: Cesta Universalismu. 101
- Elifas Lévi: Mezinárodní mír. 103
- Paracelsus: O prodloužení života. (Pokračování.) 105
- Dr. Oldřich Eliáš: Magická předhistorie. 107
- Vlastimil Holý: Mystický breviář. 123
- Ing. Josef Mojžíš: Hvězdy a kovy. 128
- Dr. A. Löggell: Význam drahokamů v hermetismu. (Pokračování.) 130
- Aktuality. 141
- Literatura. 143
- Baudelaire: Umělé ráje, báseň hašiše (napříč vložený text mimo stránkování)

Logos ročník 3, číslo 7, září 1936

- I. Krišnamurti: O lidském štěstí. 145
- Dr. A. Löggell: Význam drahokamů v hermetismu. (Pokračování.) 149
- Čuang-Tsi: Poznání velikého klidu. 152
- Rakovina v horoskopu člověka. 152
- Beneš-Haleizovu, Praha Bráník: Tabulka hmot. 154
- Člověk a osud. 158
- Aktuality. 158
- Literatura. 164

Logos ročník 3, číslo 8-10, říjen-listopad-prosinec 1936

- Stanislav Novák: In hoc signo... 165
- Dr. A. Löggell: Pytagoras. 168
- Čuang-Tsi: Pravý člověk a Smysl. 176
- Dr. Oldřich Eliáš: Magie v Atlantidě. 178
- Jan Kepler: Horoskop Valdštýnův. 189
- Paracelsus: O prodloužení života. (Pokračování.) 194
- Beneš-Haleizovu: Tabulka hmot. 196
- Vlastimil Holý: Mystický breviář. 201
- Dr. A. Löggell: Význam drahokamů v hermetismu. (Pokračování.) 206
- Aktuality. 212
- Literatura. 218

Logos ročník 4, číslo 1, leden 1937

• P. Lasenic: Hermetická syntéza.	5
• Lektor d. h. Erik Hejna: Program astrologie.	6
• Elifas Lévi: Úvod do kabbaly.	12
• Dr. A. Löggell: Význam drahokamů v hermetismu. (Pokračování.)	15
• Vlastimil Holý: O uskutečnění Boha.	21
• Hermetický seminář	25
○ Hermetická symbolika.	25
○ Alchymické zasvěcení. (Listy A. Poissona St. Dizierovi 4. dubna 1892.)	28
○ Lektor Hejna: Kurs praktické astrologie.	29
○ Hermes: Kurs praktické magie.	30
• Zprávy ústavu pro experimentální hermetismus.	31
• Zprávy ústavu pro teoretickou a praktickou astrologii.	33
• Aktuality.	35

Logos ročník 4, číslo 2-3, únor-březen 1937

• Stanislav Novák: Sudba plamene.	37
• Dr. A. Löggell: Význam drahokamů v hermetismu. (Pokračování.)	39
• Vlastimil Holý: O uskutečnění Boha. (Pokračování.)	42
• Dr. Eliáš: Magie v předkolumbovské Americe.	47
• Elifas Lévi: Úvod do kabbaly. (Pokračování.)	64
• Beneš-Haleizovu: Tabulka hmot. (Pokračování.)	68
• F. Koněřza: Náboženství – věda – hermetismus.	72
• Hermetický seminář	74
○ Alchymické zasvěcení. (Listy A. Poissona St. Dizierovi 22. dubna 1892.)	74
○ Lektor Hejna: Kurs praktické astrologie.	76
○ Hermes: Kurs praktické magie.	79
• Zprávy ústavu pro experimentální hermetismus.	80
• Zprávy ústavu pro teoretickou a praktickou astrologii.	81
• Aktuality.	83

Logos ročník 4, číslo 4-6, květen-červen 1937

• Vlastimil Holý: Absolutno v umění.	85
• Stanislav Novák: Tajemství tří.	92
• Dr. Eliáš: Magie jihoamerická.	96
• Erich Schmidt: Čas a věčnost (přeložil Vlastimil Holý)	104
• Dr. A. Löggell: Význam drahokamů v hermetismu. (Pokračování.)	108
• Elifas Lévi: Úvod do kabbaly. (Pokračování.)	117
• Hermetický seminář	121
○ Alchymické zasvěcení. (Listy A. Poissona St. Dizierovi 22. dubna 1892.)	121
○ Lektor Hejna: Kurs praktické astrologie.	124
○ Hermes: Kurs praktické magie.	130
• Zprávy ústavu pro experimentální hermetismus.	132
• Zprávy ústavu pro teoretickou a praktickou astrologii.	136
• Literatura.	140
• Kursy praktické astrologie.	142
• Aktuality.	143

Logos ročník 4, číslo 7-10, prosinec 1937

• Pravoslav Lexa: Šukova nejvyšší cesta.	149
• František Kabelák: Konstrukce magického zrcadla.	159
• Beneš-Haleizovu: Reforma kalendáře.	164
• Elifas Lévi: Úvod do kabbaly. (Dokončení.)	166
• Lektor E. Hejna: Choroby žaludeční a střevní v horoskopu.	173
• Erich Schmidt: Čas a věčnost (přeložil Vlastimil Holý – Dokončení.)	180
• V. Kreihansel: Grafické efemeridy.	185
• Hermetický seminář	188
○ Alchymické zasvěcení. (Listy A. Poissona St. Dizierovi)	188
○ Lektor Hejna: Kurs praktické astrologie.	190
○ Hermes: Kurs praktické magie.	194
• Poradna.	195
• Zprávy ústavu pro experimentální hermetismus.	197
• Zprávy ústavu pro teoretickou a praktickou astrologii.	198
• Aktuality.	200
• Literatura.	208

Logos ročník 5, číslo 1, leden 1938

• Omar-ibn-Chajjám: Epigramy.	5
• Dr. Jan Kefer: Kapitola, kterou by pokrokový člověk neměl čísti.	8
• Elifas Lévi: Klasikové kabbaly.	9
• Dr. Al. Löggell: O významu kovů v dějinách hermetismu.	11
• A. Desbarolles: Tajemství ruky.	14
• Vlastimil Holý: Národ jako jedinec.	16
• Fr. Kabelák: Magie zvědná.	25
• Hermetický seminář	29
○ Kurs alchymie.	29
○ Kurs magie.	29
○ Hermetický archiv.	30
• Poradna.	30
• Aktuality.	31

Logos ročník 5, číslo 2, únor 1938

• Paracelsus: Astrální dech.	33
• Dr. Jan Kefer: Takové věci by mezi námi býti neměly...	33
• Elifas Lévi: Klasikové kabbaly.	36
• Fr. Kabelák: Magie zvědná.	38
• V. Kreihansel. Planetární hodiny, tatvy a astrologie.	45
• Beneš-Haleizovu. Magický čtverec.	48
• F. Trčka: devět bran tajemství.	51
• Hermetický seminář	53
○ Kurs magie.	53
○ Kurs astrologie.	54
○ Hermetický archiv.	56
• Poradna.	57
• Aktuality.	58

Logos ročník 5, číslo 3, březen 1938

• Sv. Tomáš Akvinský: Modlitba za dar moudrosti.	61
• Dr. Jan Kefer: Učenci pohrdají hermetismem.	61
• Dr. Al. Löggell: O významu kovů v dějinách hermetismu.	63
• Elifas Lévi: Klasikové kabbaly.	66
• V. Kreihansel. Solární horoskop a grafické efemeridy.	71
• A. Desbarolles: Tajemství ruky.	74
• Fr. Kabelák: Magie zvědná.	79
• F. Trčka: devět bran tajemství.	82
• Hermetický seminář	83
○ Kurs magie.	83
• Literatura.	85
• Aktuality.	86

Logos ročník 5, číslo 4, duben 1938

- Emanuel Swedenborg: Duchové a styk s nimi. 89
- Bedřich Lubina: Tělo a krev. 90
- Vlastimil Holý: Problém bolesti. 92
- Elifas Lévi: Klasikové kabbaly. (Dokončení.) 98
- Dr. Jan Kefer: Emanuel Swedenborg. 103
- Fr. Kabelák: Magie zvědná. 105
- Hermetický seminář 108
  - Kurs magie. 108
  - Kurs alchymie. 108
  - Hermetický archiv. 110
- Poradna. 111
- Aktuality. 112
- Důležité novinky z oboru esoterismu 116
- Zprávy organizační, mimo stránkování

Logos ročník 5, číslo 5, květen 1938

- Modlitba bratří Růže a Kříže. 117
- Dr. Jan Kefer: Adeptem snadno a rychle. 117
- F. Trčka: devět bran tajemství. 119
- Vlastimil Holý: Problém bolesti. (Dokončení.) 126
- A. Desbarolles: Tajemství ruky. 130
- Aktuality. 143

Logos ročník 5, číslo 6, červen 1938

- Elifas Lévi: Zázrak a víra. 145
- Fr. Kabelák: Magie zvědná. 147
- Yoga Velkého Symbolu. Podle tibetských originálů zpracoval Christoforus Drtikol. 149
- Josef Štětka: Z myšlenek. 165
- A. Desbarolles: Tajemství ruky. 166
- Jindřich Polák: Astrologická doktrína. 167
- Hermetický seminář 170
  - Hermetický archiv. 170
- Aktuality. 171

Logos ročník 5, číslo 7, září 1938

- Stezka „Nadsmyslné moudrosti“ Podle tibetských originálů zpracoval Christoforus Drtikol. 173
- A. Poisson: Mystika a alchymie. 179
- Bedřich Lubina: Inkantace. 182
- A. Trčka: Tibetská kniha mrtvých. 183
- A. Desbarolles: Tajemství ruky. (Dokončení.) 130
- Hermetický seminář 192
  - Kurs astrologie. 192
- Literatura. 199

Logos ročník 5, číslo 8, říjen 1938

- Elifas Lévi: Evokace síly 201
- Paracelsus: O prodloužení života 201
- Čuang Tsi: Odvislost od poměrů 203
- František Kabelák: Magická koncentrace 203
- Albert Poison: Alchymie kovu a kovu 206
- Bedřich Lubina: Legenda 209
- A. Trčka: Tibetská kniha mrtvých. 211
- Vlastimil Holý: Problém bolesti 220
- Hermetický seminář 225
  - Kurs astrologie. 225
  - Hermetický archiv. 226
- Aktuality. 226

Logos ročník 5, číslo 9-10, říjen 1938

- Rejstřík k Logosu roč. 1-5

Logos ročník 6, číslo 1, leden 1939

- Bedřich Lubina: Genius 5
- E. Lévi: Rituál vysoké magie 6
- C. Leovitius: Nauka o posuzování nativit 8
- Dr. Jan Kefer: Moderní magie 9
- Čuang-Tsi: Prostrannost 12
- A. Trčka: Jogin rozmlouvá s Evropanem 12
- Hermetický seminář 22
  - Kurs astrologie. 22
  - Kurs magie. 23
  - Kurs alchymie. 24
  - Hermetický archiv. 24
- Literatura. 25
- Aktuality. 26

Logos ročník 6, číslo 2-6, červenec 1939

• Jiří Huml: Víno života.	29
• J.A. Trčka: Hymnus života a osvobození Jogina Milarepy.	29
• Dr. Jan Kefer: Moderní magie.	36
• C. Leovitius: Nauka o posuzování nativit 40	40
• Vlastimil Holý: Dojmy z Omenu.	46
• Abbé A.L. Constant: Rituál vysoké magie.	53
• Theofanus Abba: Pistis Sofia.	63
• Čuang Izi: Přemožení pochybnosti.	70
• Hermetický seminář 73	73
○ Kurs astrologie.	75
○ Hermetický archiv.	88
• Literatura.	89
• Aktuality.	90

Logos ročník 6, číslo 7-8, říjen 1939

• Jiřina Karasová: Hvězdná píseň 93	93
• P. Lasenic: Esoterismus sanskrutu.	94
• Jindřich Lubina: jitro.	97
• Jiří Grubner: Arabská astrologie 98	98
• Beneš-Haleizovu: Sudý magický čtverec.	102
• Johan von Goerres: Dvojí přirozenost v člověku.	103
• Vlastimil Holý: Mystický breviář.	106
• C. Leovitius: Nauka o posuzování nativit 108	108
• J. Kladenský: Jakub Böhme, filosof a mystik.	110
• Vojtěch Kempfer: Hermetické lékařství rostlinné.	113
• Hermetický seminář 116	116
○ Kurs astrologie.	116
○ Kurs alchymie.	117
○ Kurs magie.	117
○ Hermetický archiv.	118
• Literatura.	118
• Aktuality.	119

Logos ročník 6, číslo 9-10, listopad, prosinec 1939

• Jotin Milarepa: Píseň jistoty	121
• C. Leovitius: Nauka o posuzování nativit	122
• P. Lasenic: Esoterismus sanskrtu.	127
• Dr. O. Myslík: Smrtný úraz v horoskopu.	129
• Jakub Böhme: Klíč k pochopení božských tajemství. Přeložil a poznámkami opatřil J. Kladenský	132
• J. Karasová: Hvězdný zápis katastrofy „Titanicu“.	140
• Vlastimil Holý: Mystický breviář.	142
• Hermetický seminář	144
○ Kurs astrologie.	144
○ Kurs magie.	146
• Aktuality.	148

Logos ročník 7, číslo 1, leden 1940

• Jotin Milarepa: Píseň osvětlení.	1
• Petr Lasenic: Esoterismus sanskrtu.	2
• Bedřich Lubina: Znění dalek.	5
• MUDr. Jan Šimsa: Symbolika jevů metafysických zejména apertu.	8
• Tajemství zlatého květu. (Čínská kniha života.)	12
• Vojtěch Kempfer: Esoterní prvky ve staroslovanském bájesloví.	13
• Hermetický seminář	16
○ Theoreticko-praktický kurs hermetismu.	16
○ Hermetický archiv.	18
• Literatura.	20

Logos ročník 7, číslo 2, únor 1940

• Jotin Milarepa: Píseň o bytí a nebytí věcí.	21
• Petr Lasenic: Esoterismus sanskrtu.	22
• V. Kempfer: Hermetické lékařství rostlinné.	24
• Dr. A. Löggell: Čínská alchymie.	25
• Dr. O. Myslík: O planetách, jich hodnotách a aspektech.	28
• Jakub Böhme: Klíč k pochopení božských tajemství.	31
• Hermetický seminář	33
○ Theoreticko-praktický kurs hermetismu.	33
• Stručný slovník hermetismu.	35
• Aktuality.	37

Logos ročník 7, číslo 3-4, duben 1940

• Jiřina Karasová: Invokační Písně.	41
• P.Lasenic: Esoterismus sanskrtu.	43
• C. Leovitius: Nauka o posuzování nativit	44
• J. Šimsa: Strašidla na Nasavrcku a Sedlčansku.	49
• Vlastimil Holý: O blahoslavenství.	50
• Theofanus ABBA: Pravěká Atlantis a tarotové číslo XVI.	54
• Hermetický seminář	59
○ Theoreticko-praktický kurs hermetismu.	59
• Stručný slovník hermetismu.	61
• Aktuality.	67
• Literatura.	68

Příloha 2 – Jmenný seznam členů

Zde se nachází pravděpodobně nejkompletnější seznam členů Universalie. Přesto není zdaleka kompletní. Autorem tohoto seznamu je badatel Martin Jůna. Dosud nebyl publikován.

Adámek Bohuslav (1890-?)	Bureš M.	Dvořák Jaroslav (1878-?)
Adámek Rudolf (1882-1953)	Bylinová	Elhenická V.
Adamíra Josef Alois, Ing. (1877-1953)	Cafourek V., JUC.	Eliáš Mojmír, JUDr. (1901-1945)
Adamírová-Grulichová Božena (1884-1949)	de la Cámara Felix (1897-1952)	Eliáš Oldřich, JUDr. (1895-1941)
Akana J. Verus, vlastním jménem Josef Holý (1881-?)	Cepen	Elišová-Sýkorová Olga (1898-?)
Alter M., Dr.	Cerhen	Ferklová-Pánková Božena (?-1962)
Ardelt Karel, Ing. (1889-1978)	Csillag J.	Formánková A.
Babor Albert	Černá	Fornous K.
Bardon František (1909-1958)	Černík K. Q.	Frank
Bayer Antonín (1881-?)	Čtvrteční	Fučík, prof.
Bedrníček-Chlumský Jan Josef (1879 - někdy uváděn i rok 1878–1939)	Čulda Antonín	Galla Karel, PhDr. (1901-1987)
Bendová V.	Čulda František	Grubhoffer Vladislav, Dr.
Bergauer Vladimír, Dr. (1898-1942)	Danieli, vlastním jménem Theofil Bohumil Kahle (1901-1947)	Grubner Jiří (1915-?)
Běhounek Evžen, MgPh. (?-1945)	Danzer Josef, Ing. (1907-1999)	Hadraba
Běhounek Ladislav (1920-2005)	Danzerová Karla (1907-?)	Hadrabová
Bielesz B.	Dodek Fabián	Hájek Hvězdinský František (1900-1980)
Bílek, Ing.	Dodek Valerián	Haleizovu, vlastním jménem Beneš.
Böhm Karel	Dokoupil Jaroslav	Hamáková M.
Boleslavský Miroslav, vlastním jménem Miroslav Kruml (1910-1982)	Doubková-Raichlová Anna (?-1945)	Hanousek Antonín René (1906-1968)
Boušek Rafael Maria (1892-1969)	Doubravský Miloslav	Hartmann František
Brokl A.	Dražalová M.	Hanzalík František
Brumlík Rudolf (1899-1944)	Drtikol František (1883-1961)	Hauner Emanuel (1875-1943)
Bukáček Josef, Dr. (1897-1970)	Dusil	Hauptman Jaroslav, vlastním jménem Jaroslav Sedláček (1899-?)
	Dusilová	Havlíková Růžena
	Dvořáček Břetislav	Havránek Karel (1903-1973)
	Dvořáček Jaroslav, Ing. (1875-?)	

Havránek Václav	Ježek František (1890-1969)	Kloubková-Vorlová Anna (1892-?)
Hejhal Bedřich (1895-1960)	Ježek Josef (1893-?)	Kloubková-Wünschová Julie, MUC. (1911-1992)
Hejna Erik, vlastním jménem Jan Stampfel (1906-1950)	Ježek Vojtěch (1892-1960)	Kmínek Josef Štěpán (1887-1953)
Hermes Ivan, vlastním jménem Josef Vančura (1894-1969)	Jičinská Hana	Kočí Bedřich (1869-1955)
Heyduk Vilém	Jirman Jiří, Dr. (1901-1953)	Kohout Petr (Pierre de Lasenic) (1900-1944)
Hirsch Ludvík	Jirsák A.	Kohoutová-Skrčená Jaroslava (1902-?)
Hirsch M.	Jiřík František, Dr. (1867-?)	Komoplerová M.
Hladík Emanuel (1908-?)	Jiřík Otakar, Dr. (1896-?)	Koněřza Miloš (1913-?)
Hoffmanová J.	Judl Jan, Dr. (1899-?)	Kopp Odon (1870-1958)
Hoffmanová Táňa	Kabelák František (1902-1969)	Körnerová Božena
Hoffmanová V.	Kaděrka Petr	Kosáková Anna
Holečková Marie	Kadleček František	Kosterka Hugo (1867-1956)
Holý Vlastimil (1892-1969)	Kadlečková U.	Kotková R.
Horálek J.	Kafka	Kovařík J.
Hošek Karel (1903-?)	Kamarádová Otýlie	Kovařík Stanislav.
Hošek Václav (1901-?).	Karásek ze Lvovic Jiří (1871-1951)	Kozák Jan Blahoslav, PhDr. (1888-1974)
Hradečný Bohumil (1876-1960 či 1968).	Karasová Jiřina, PhDr. (1898-1943)	Kozínová A.
Hradečný J.	Karlík Ladislav	Krajníková Olga (řečená Otýlie) (1902-1986)
Hromádka V.	Kašpar Jan	Kreihansel Vojtěch
Huml Václav	Kašpar Leopold, Ing. (1908-?)	Krotilová Růžena
Humlová Emílie	Kašpárek František Zdeněk, Ing.	Křivý J., Ing.
Hynais Jiří, Dr. (1889-?)	Kefer Jan, PhDr. (1906-1941)	Křížek J., Ing.
Chalupová A.	Keferová-Moosová Dagmar (1916-1942)	Křížek Karel, MgPh. (1902-?)
Jager Karel	Kempfer Vojtěch Evžen L. (1916-1972)	Křížek V., MgPh.
Janda Viktor, Dr. (1880-?)	Kitlíčko J.	Kudlitz Václav, Dr., Ing.
Janoušek Bohumil (Bohuslav), Dr. (?-1956).	Kladenský J.	Kudrnová Regina
Janoušek Josef (1890-?)	Kladenský Karel (1883-?)	Kühnel-Rozum Eduard Václav (1896-?)
Jaroušek Vincenc	Kličková B.	Kulovaný Stanislav (1910-1998)
Jaša Alois (1907-?)	Klíma Ladislav (1878-1928)	Kužel Vladislav (1898-1965)
Jelínek František (1883-1940)	Kloubek Jan Antonín, MUDr. (1916-1997)	
Jelínek Hanuš, Dr. (1878-1944)		

Kuželová Božena	May Karel, Dr.	Pešláková
Leichner Emil (1902-1973)	Mazaný Jan, Dr.	Petrušková M.
Leitgeb Emil	Merta Jindřich	Pícha František Josef (1889-1977)
Leitgeb Václav	Mikula J.	Píchová, Ing.
Lešetický z Lešehradu Emanuel (1877-1955)	Mikula (?-1934)	Podhorská-Vinařová Lída (1898 - podle některých pramenů se také narodila v letech 1888 či 1890 -?)
Lexa Pravoslav (1904-?)	Milotová Soňa	Podhradská
Lexa V.	Miškovská Jana	Polák Béla, MUDr.
Libra Rudolf Adolf, Ing.	Mojžíš Josef	Polák Jindřich
Liška J.	Moosová-Pšeničná Anna (1883-1969).	Poláková Josefa
Lisová Františka	Muchin Nikolaj A. (1898-1978)	Prantl Ferdinand, RNDr., pseudonym Löggell (1907-1982)
Lom Stanislav, vlastním jménem Stanislav Mojžíš (1883-1967)	Myslík Břetislav (1904-1979)	Preiningerová (?-1951)
Lomos Josef (1901-?)	Myslík Otto, JUDr. (1902-1974)	Procházka Leopold, Ing. (1897-1944)
Louda Josef (pseudonym Theofanus Abba) (1901-1975)	Náhlovská H.	Přecechtěl Richard
Lubina Bedřich	Nebeská	Přibíková Barbora (?-1975)
Ludikar Jiří, JUDr. (1910-1986)	Nedošínská Zdenka	Reiterová L.
Ludikarová-Prokopová Anna (1914-1997)	Nedvědová Julie	Rohlíček Vladimír (1905-1974)
Mach Karel Robert, Ing.	Neruda M.	Rosemfelder František
Mach Rudolf	Nestler Julius, Dr. (1877-1933)	Rosemfelder J.
Maixner Miloš, Dr. (1873-1937)	Neubauer František	Roučka Vojtěch (1893-1955)
Málek Ladislav (1913-1997)	Neubert Oldřich (1878-1967)	Řebík Jan Václav, Dr. (1867-1951)
Mananuer	Němečková M.	Sedláček Alois (1905-1964)
Marečková Jindřiška (1880-1953)	Novák Jindřich C.	Sedláčková Zdenka (1908-1985)
Martínek František J. (?-1943)	Novák Jaroslav, Dr. (1909-?)	Sedmík Jiří (1893-1942)
Mašek Josef	Novák Stanislav	Schmidt
Mašín O.	Odehnal Robert	Schofenová
Matějček	Okrouhlica Ján	Smíchovský Jiří Arvéd, JUDr., PhDr., ThDr. (1898-1951)
Matoušek Kajetán, Dr. (1910-1994)	Oldřichová	Smrž František (1907-cca 1945)
Mattern Hubert, JUDr. (1899-1975)	Opolský Jan (1875-1942)	Sokol Radovan Rudolf, JUC.
May Jan, Dr. (1869-1931)	Paletie Štěpán	
	Pánek Josef (1902-1969)	
	Paulová-Dlouhá Marie (1904-?)	
	Pecák Otakar, Ing.	

Soumar Josef, MUDr. (1916-1996)	Štětka Josef (1878-1946)	Vosí
Soumar Václav	Štětná B.	Vrla, Ing.
Srnka Václav	Tašek Josef	Vyčítal Josef
Staněk Jan Václav, Dr. (1907-1983)	Tetínková Emma	Vyhnal Kamil
Steckrová Aloisie	Teyrovský Jiří, Ing. (1912-?)	Vyšín
Stejskalová Julie (1892-1974)	Trajbold	Weinfurter Karel (1867-1942)
Sucháček František, Ing.	Trčka Aleš K. J.	Wirlová Anna (1896-1968)
Suchánková M.	Trčka František	Wowk Jiří, vlastním jménem Georgij Volkov (1898-1961)
Svoboda R. Antonín (1891-?)	Tůma, Dr. (?-1988)	Wünschová-Hlubučková Aloisie
Svojsík A. B. (1876-1938)	Unger Karel	Zahradník V.
Sýkora František	Urbanová E.	Zajíček Jaromír (1899-1992)
Sýkora Josef, Dr. (1887-1946)	Váhala František (1911-1974)	Zavadil Josef, Ing. (1905-1985)
Sýkorová Anna	Váhalová-Jandová Anna (1911-?)	Závodská V.
Šimandl Emanuel (1899-1971)	Vachulka Ladislav, Dr. (1910-1986)	Zelín
Šimánek Josef, PhDr. (1883-1959)	Vančurová	Zinke
Šimsa Jan, Dr. (1865-1945)	Vavřín Zdislav, Dr. (1916-?)	Zmatlík Jan (1869-cca 1946)
Šídlo František (1868-1955)	Večerka (Veverka) Jindřich	Zmatlíková Božena
Šlamborová Jarmila, Dr.	Veselý František, Dr.	Zügler Emanuel
Šmídová Anna	Vlk O.	Žembery J.
Šob Jindřich, Ing. (1901-1982)	Vondráček Vladimír, MUDr. (1895-1978)	Žembery P. C.
Štejnarová A.	Vondrášek Vladislav (1907-?)	Žikeš Vladimír

Příloha 3 – Seznam knih vydaných Universalii

Universalia byla známá také pro svou širokou publikační činnost. V informačních zdrojích týkajících se Universalie se nachází velké množství rozcházejících se informací o počtu vydaných děl. Některá díla totiž vznikla pouze v několika málo kusech a mnohá z nich se nedochovala vůbec. Je tedy velmi obtížné určit, která díla skutečně vyšla a která byla pouze plánována a ohlášena. Níže se nachází pravděpodobně nejkompletnější seznam tisků Universalie.

Díla klasická (edice Logos, svazky Klasikové hermetismu apod.)

Agrippa z Nettesheimu: Okultní filosofie I. - II. (1934-1935)

Guaita S. de: Klíč k černé magii 2. díl, 1934 (1. díl vydal již O. Griese)

Krišnamurti: Vítězství života (1937)

Paracelsus: Filosofie okultní (1932)

Paracelsus: Základy magie (1933)

Lévi E: Dějiny magie I. (1934)

Lévi E.: Klíč k velkým tajemstvím (1936)

Lévi E.: Kniha zasvěcení (1936)

Lévi E.: Věda duchů (1936)

Tibetská kniha mrtvých (1934)

Díla dokumentační

Černý drak (1932)

Klíčky Šalamounovy (1934)

Díla moderní

Agrippa z Nettesheimu: Okultní filosofie II. (1935-1937)

Eliáš O.: Úvod do magie (1935)

Gorres J. von.: Křesťanská mystika (1936)

Holý V.: Uskutečnění Boha (1938)

Kabelák F.: Kabbalistické zasvěcení (1938)

Kefer Jan: Astrologická diagnostika (1940)

Kefer Jan: Encyklopedie zapomenutého vědění (1940-1941)

Kefer Jan: Praktická astrologie (1939)

Kefer Jan: Syntetická magie (1935-1940)

Kefer Jan: Theurgie (1935)

Kmínek J. Š.: Cesta lásky křesťanství (1933)
Kmínek J. Š.: Cesta práce - Universalismus (1934)
Kmínek J. Š.: Cesta světla (1932)
Kmínek J. Š.: Universalismus jako náboženství (1936)
Lasenic P. de: Alchymie, její teorie a praxe (1936)
Lasenic P. de: Egyptské hieroglyfy a jejich filosofie (1935)
Lasenic P. de: Hermes Trismegistos a jeho zasvěcení (1936)
Lasenic P.: Hermetická iniciace Universalismu (1937)
Lasenic P. de: Magie sexuální (1933) + další reedice
Lasenic P. de: Universalismus (1933)
Lévi E.: Dějiny magie (1934)
Lévi E.: Dějiny magie II. (1936-1938)
Paracelsus: Alchymistický traktát středověký zvaný Hermovo tajemství (1939)
Paracelsus: Poklad alchymistů (1936)
Ragon J. G.: Okultní zednářství (1938)
Knihovna tajných lóžových iniciací
Kefer Jan: Theurgie magické evokace (1937)
Kerning J. B.: Listy o královském umění (1937)

Periodika

Herold (1933).
Logos (1934-1940)
Encyklopedie okultismu, filosofie a mytologie (1932-1940)

Edice Eulis

Abano P. von: Heptameron aneb Základy magie (1941)
Arbatel: De magia Veterum: Z magie starých neboli nejvyšší studium moudrosti (1941)
Breviář okultistův
Cesta lásky
Cesta pravdy
Enchiridion Leonis Pape (?)

Faust J.: Magia innaturalis (1940)
Lenain: Věda kabalistická (1940)
Kabelák F.: Herbarium spirituale siderum I. - III. (1940-1941)
Kabelák F.: Charaktery a pentakly luny (?)
Kabelák F.: Kabbalistické zasvěcení II. - IV. (1938-1940)
Kabelák F.: Kniha velikého Šému (?)
Kabelák F.: Magia nigrae (1940)
Kabelák F.: Magie I: Magie divina I. (1941)
Kabelák F.: Praktická spagyrie (1940)
Klíčky Šalamounovy
Kurs alchymie
Kurs léčby mumiální
Kurs spagyrické léčby
Kurs teurgie
Kult Venušin (1940)
Magie grimoárů
Magnetické signatury
Mysterium stupně I. - III.
Ragon J. G.: Smysl antických mystérií I. - II. (1937-1938)
Randolph: Magie sexuální (?)
Receptář stupně I. - III.
Rituály tajných společností
Tajemství Alberta Velikého
Tarot
Spektrum (okultní díla vydávána v sešitech – od roku 1933)

V sešitech Spektrum se nacházely přednášky pronesené pro Universalii na různých setkáních. Jejich autorem byl dr. Jan Kefer. Přesto je u mnoha z nich jméno Jiřího Grubnera. Universalia dále vydávala pro členy Astrologický slovník, Hebrejskou abecedu, Planetární grafy.